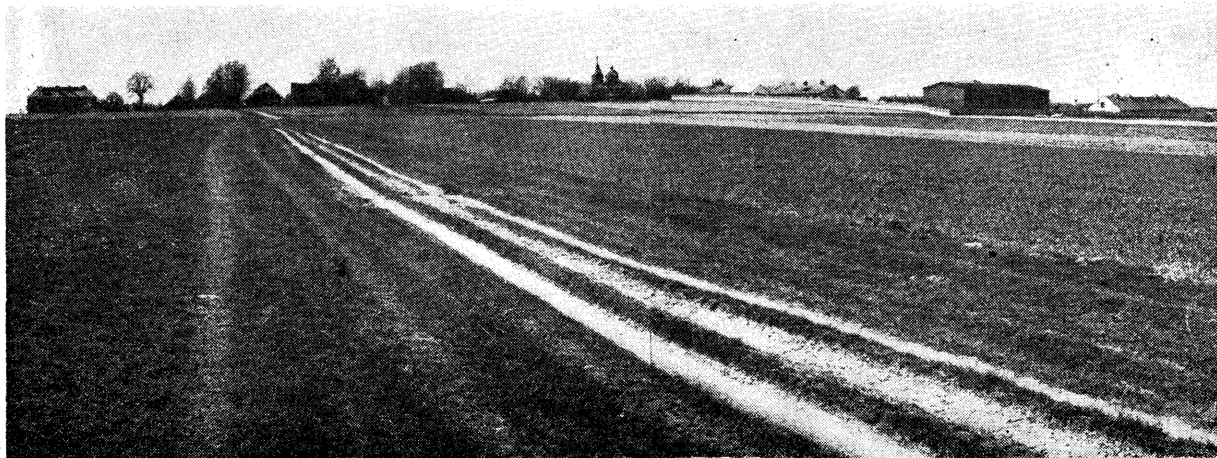
Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 25 (851) Год XVII БЕЛАСТОК 18 ЧЭРВЕНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

Райск. 30 год назад гэтай дарогай прыйшла ў вёску смерць. Аб гэтым дні на стар. 3 расказваюць старыя жанчыны з Райска.

Сустрэчы з «Нівай»

ПАТРЭБНЫ ЭНТУЗІЯСТ

Мне давялося пабываць у вёсцы Дабрывода, якая, як мне здалося на першы погляд, не адчувае спецыяльнай патрэбы з некім гаварыць аб сваіх важных справах, скардзіцца на нейкую крыўду. Вёска жыве вельмі сучасным жыццём, амаль гарадскім у культурным сэнсе гэтага слова. Амаль з кожнага дома тут нехта працуе на чыгунцы, галоўным чынам моладзь. Ездзяць па свеце, сустракаюцца з людзьмі, ведаюць, што моднае, што добрае, цікавяцца моднай музыкай, песнямі, стылем у адзенні, у паводзінах. Культуру гэту яны ўносяць у сваё асяроддзе, у сваю вёску.

Любяць яны сваю вёску і ўсё ў ёй, што адчуваюць родным і блізкім. Вярнуўшыся з далёкай дарогі, дзяўчаты і хлопцы збіраюцца ў клубе вось так сабе, без ніякай справы, каб пабачыцца з сябрамі, пасядзець у сваёй дамашняй атмасферы, перакідвацца гумарам і жартамі на роднай мове, патанцаваць, калі надарыцца магчымасць.

Кожны з іх не адмовіўся б, напэўна, ад нейкай арганізаванай справы, ад таго, каб паспяваць разам, развучыць нейкую п'есу. Ім усё роўна. Галоўнае, каб было весела і прыемна. Але не знайшлося сярод дабрыводаўскай моладзі арганізатара-энтузіяста.

— Ёсць у нас гуртток ЗМВ, — казалі мне дзяўчаты на сустрэчы, — але ён спіць.

Не ўдалося мне знайсці старшыню гэтага гуртка. Але думаю, што шукаць яго не было патрэбы. Калі ўжо спіць, дык арганізатара з яго не было і не будзе. Варта было б дзяўчатам і хлопцам разгледзецца па зале, тады, калі збяруцца ў клубе. Там, напэўна, такі знайшоўся б, толькі трэба, каб моладзь дапамагла яму паверыць ва ўласныя сілы. Усе разам могуць прыдумаць, як можна цікавей праводзіць свой вольны час.

Здзівілі мяне адносіны моладзі да беларускай мовы ў школе. Як толькі яны даведаліся, што можна не вывучаць беларускую мову, адразу ж адмовіліся. Незразумелая справа: уся вёска гаворыць па-беларуску, бацькі не маюць нічога супроць навучання беларускай мовы. Вырашылі самі вучні, а бацькі, як часта гэта бывае, маладушна ўступілі сваім дзецям. Думаю, што з кожным пра-

(Працяг на стар. 4)

ХРОНІКА БГКТ

■ 27 і 28 мая сямяціцкі аддзел БГКТ арганізаваў аўтарскія сустрэчы з нашым паэтам Алесем Барскім у Рагачах і Вульцы Нурэцкай — у школах, ў Вілінаве і Мілейчыцах — у дамах культуры і ў Сяміхочах — у клубе «Руху».

■ З нагоды дня дзеяча культуры ў паветах адбыліся ўрачыстыя акадэміі, на якіх найбольш заслужаныя людзі атрымоўвалі ўзнагароды. У Бельску Падляшскім грашовую ўзнагароду атрымаў працаўнік ГП Сяргей Лукашук, які з'яўляецца мастацкім кіраўніком бельскага харавога калектыву БГКТ. У Гайнаўцы аддзел культуры прызнаў грашовыя ўзнагароды старшыні і сакратару аддзела БГКТ Аляксандру Іванюку і Віктару Буры. Дыпломы і кніжныя ўзнагароды атрымалі гайнаўскія актывісты БГКТ Уладзімір Гацута і Марыся Чыквін.

■ 31 мая прэзідыум варшаўскага аддзела БГКТ даў ацэнку дзейнасці аддзела за апошні перыяд (ад справаздачна - выбарнай канферэнцыі) і апрацаваў план працы да канца бягучага года. У пасяджэнні прыняў удзел сакратар ГП Янка Зенюк.

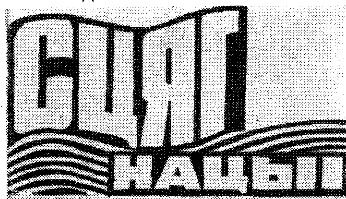
■ Ваяводская камісія прафесіянальных саюзаў у сваім клубе арганізоўвае паказ дасягненняў паасобных рэгіёнаў Беласточчыны пад загалоўкам «Чужое хваліце, свайго не ведаеце». 31 мая жыхары Беластока пазнаёміліся з Бельшчынай. На гэтай урачыстасці паспяхова выступіў бельскі харавы калектыў БГКТ.

■ 2 чэрвеня прэзідыум ГП разам з штатнымі працаўнікамі і старшынямі аддзелаў пазнаёміліся з пакантрольным пратаколам Міністэрства ўнутраных спраў (усебаковы кантроль дзейнасці БГКТ быў праведзены ў студзені) і выказалі свае заўвагі да некаторых фармуліровак і ацэнак. Прысутныя пазнаёміліся таксама з прадстаўленым Міністэрствам пакантрольным матэрыялам адносна грамадскага камітэта пабудовы музея БГКТ у Белавежы.

■ Арганізаваны ў лютым гуртток БГКТ у Малочках, што ў Бельскім павеце (старшыня Янка Хмур) праяўляе вялікую культурную дзейнасць. Арганізоўвае цікавыя вечарыны, рыхтуе п'есу, а таксама адзначыць 90-ую гадавіну з дня нараджэння Янкі Купалы. (мх)

ДА 90-АЙ ГАДАВІНЫ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

СЦЯГ НАЦЫІ

Калі ў самым пачатку стагоддзя нікому невядомы паэт

Песні пачаў пець той мовай убогай,
Якой пагарджаюць горка, нядбала, —

наўрад ці нехта мог падумаць, што гэтага «пасконнага» мужыцкага пяўца чакае вялікая будучыня, што іменна яму суджана бліснуць у сузор'і самых яркіх свяцілаў на небасхіле сусветнай паэзіі. Ды і сам паэт, які не адважваецца параўноўваць сябе з тымі, «што апяваюць» (дзе ўжо нам раўнацца з другімі!), глядзіць яшчэ на сваё прызванне больш чым сціпла: «Хоць песеньку-думку высную мoжа...» І гэта толькі таму, што «беларусы нікога ж не маюць, няхай жа хоць будзе Янка Купала», які не адважваецца нават назваць сябе паэтам.

Дарэчы, мала хто думаў, што і сам народ, ад імя якога загаварыў паэт, стаіць на парозе цудоўнай і вялікай будучыні, што яго адвечная горкая доля будзе хутка зусім перайначана.

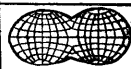
У вершы, ад якога мы пачалі нашу гутарку, Купала называе сябе ціхім і нясмелым. Але гэта трэба разумець толькі як прыём, якім паэт падкрэслівае вяльможных уладцаў, што хацелі б бачыць яго іменна такім і адмаўлялі яму права быць іншым: «Ат! Ведама з вёскі — Янка Купала...» У рэчаіснасці Янка Купала ніколі не быў ані ціхім, ані нясмелым. Ён і не мог быць ціхім. Ён быў закліканы самім часам і жыццём не для «службы лакейскай», не для таго, каб ілгаць «салаўінымі песнямі», быццам увесь свет шчаслівы, а для таго, каб абуджаць «сыноў сваёй зямлі» — «мільёны прыспаны народ», каб «над беларускай соннай нівай» нязгаслы светач распаліць.

Прыход Купалы ў літаратуру быў падрыхтаваны ўсім папярэднім развіццём духоўнай культуры беларускага народа і паскораны ўмовамі інтэнсіўнага фарміравання беларускай нацыі і нарастання барацьбы за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне народа. Песня Купалы была народжана самым гневам мільёнаў, які збіраўся, награмаджаўся і разгараўся ў сэрцах стагоддзямі, яна даслоўна экспладзіравала з гэтага гневу. Ці ж магла яна быць ціхай і нясмелай — гэтая песня, калі ёй трэба было «гаварыць з усім народам», калі яна павінна была будзіць, уздымаць, заклікаць і весці за сабою!

Купала не мог гаварыць упаўголаса. Ён прыйшоў у жыццё і ў літаратуру з велізарнай гістарычнай місіяй. Ён прыйшоў, каб сказаць свайму народу: ты — добры, сардэчны, адкрыты, ты вялікі і таленавіты, але ты будзеш яшчэ вялі-

Працяг на стар. 4

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

ГІГАНЦКІ МЕТАЛУРГІЧНЫ КАМБІНАТ

На тэрыторыі СССР пад Курскам будзе пабудаваны гіганцкі металургічны камбінат, супольная інвестыцыя краін Савета эканамічнай узаемадапамогі. Зараз канструктары і праектанты СССР, Польшчы, Балгарыі, Чэхаславакіі, ГДР, Румыніі і Венгрыі апрацоўваюць дакументацыю камбіната. Пасля кансультацыі да рэалізацыі будзе прыняты найлепшы праект.

За пабудовай гэтага гіганцкага металургічнага завода прамаўляе перш за ўсё рэнтабельнасць. Зараз эканамічна аплачваецца будаваць велізарныя адзінкі. Паасобныя краіны СЭУ маглі б дазволіць на пабудову гэтага тыпу аб'ектаў сярэдняй велічыні, што з эканамічнага пункту гледжання было б неаплатным. Дзеля гэтага было прынята спалучыць намаганні і фінансавыя сродкі.

Кожная з краін СЭУ ўнясе роўны ўклад у пабудову і прадукцыю завода. Польшча, напрыклад, будзе пастаўляць доменны кокс.

ІНТЭРВ'Ю КІМ ІР СЕНА

Прэм'ер Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі Кім Ір Сен даў інтэрв'ю амерыканскаму часопісу Нью-Йорк таймс». У інтэрв'ю заявіў ён, што адносіны паміж ЗША і КНДР могуць палепшыцца толькі тады, калі будуць адклікаы амерыканскія войскі з Паўднёвай Карэі. Вывядзенне амерыканскіх войск адкрыла б дарогу мірнаму спалучэнню краіны, што магло б наступіць пры ўдзеле абедзвюх частак Карэі і без інтэрвенцыі звонку. Кім Ір Сен высунуў прапанову стварэння свайго роду канфедэрацыі ўсёй краіны і Найвышэйшага Нацыянальнага Камітэта, які кансультаваў бы і абмяркоўваў справы, цікавячыя абедзве часткі краіны, прычым Поўнач захавала б камуністычную сістэму, а Поўдзень — капіталістычную.

НАЦЫЯНАЛІЗАЦЫЯ

Рэвалюцыйны Савет Ірака ад 1 чэрвеня 1972 г. нацыяналізаваў «Ірак Петролеум Компаны». Сірыя таксама прыняла пастанову аб нацыяналізацыі маёнтку «IPC» на тэрыторыі гэтай краіны, г.зн. перш за ўсё нафтаправодаў, якія вядуць з нафтавых палёў Ірака да сірыйскіх партоў над Міжземным морам.

ТЭРАРЫСТЫ АРЫШТАВАНЫ

У ФРГ арыштавана больш 40 членаў тэрарыстычнай арганізацыі Бадэр-Майнгоф з яе шэфам Бадэрам на чале. Гэтая арганізацыя больш чым 2 гады рабіла бамбовыя замахі на тэрыторыі ўсёй Заходняй Германіі.

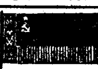
ПЕРААЦЭНКА

Нацыянальны савет бяспекі Філіпін прагаласаваў за перагляд існуючых ваенных і эканамічных дагавораў са Злучанымі Штатамі, уключаючы пагадненне аб амерыканскіх ваенных базах у гэтай краіне.

РАДЫ КПЧ

Пасля абмены партыйных білетаў у КПЧ партыйныя арганізацыі Славакіі прынялі 12,5 тысяч чалавек. Толькі за першы квартал гэтага года прынята тут 3.245 кандыдатаў у члены партыі.

(ак)

БССР

ЛЮСТРА БЕЛАРУСКАЙ ГАСПАДАРКІ

Выстаўка дасягненняў народнай гаспадаркі Беларусі займае плошчу ў 4 квадратных кіламетры. Зараз знаходзіцца на ёй звыш 4500 экспанатаў, якія адлюстроўваюць небывалы росквіт самых розных галін прамысловасці і сельскай гаспадаркі рэспублікі за гады Савецкай улады.

У сувязі з 50-годдзем утварэння Саюза ССР кіраўніцтва выстаўкі рыхтуе новую, спецыяльную экспазіцыю «Беларусь у брацкай сям'і саюзных рэспублік». Адкрыццё яе прадбачана на 15 снежня 1972 года.

З ДЫПЛОМАМІ Ў КІШЭНІ

Канчаецца чарговы навучальны год. Сёлета ў 13-ці вышэйшых навучальных установах Мінска атрымаюць дыпломы каля 15-ці тысяч выпускнікоў па 128-мі розных спецыяльнасцях, сярод якіх знойдуцца зусім новыя. Значна расшырана падрыхтоўка спецыялістаў па электронна-вылічальнай тэхніцы, машынабудаванню і прыборабудаванню, эканоміцы.

ТАВАРЫСТВА ДРУЖБЫ

Адбыўся ў Мінску IV пленум Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом. У працы пленума прымалі ўдзел прадстаўнікі кіруючых устаноў БССР, выдатныя пісьменнікі (Я. Брыль, А. Бачыла, Л. Прокша і іншыя), вядомыя вучоныя (напр. Л. Абецэдарскі) і праслаўленыя мастакі. Са справаздачай выступіў старшыня прэзідыума таварыства Рыгор Шырма, які дарэчы распачаў ужо 9-ты дзесятак свайго жыцця.

РУКАПІСЫ ГУРЫНОВІЧА

Адам Гурыновіч (1869—94) — беларускі паэт. Яго пляменніца, прафесар Яніна Гурыновіч, пасля апошняй вайны перасялілася ў Польшчу. Яна перавезла з сабой некаторыя рукапісы паэта. Адшукаў яе вядомы даследчык Адам Мальдзіс. Яніна Гурыновіч згадзілася перадаць гэтыя рукапісы ў Беларусь. Сваю волю яна пацвердзіла ў перадсмяротным завяшчанні, выканаўца якога Лешак Янішэўскі з Торуня перадаў Гурыновічаўскія матэрыялы савецкаму пасольству ў Варшаве. Цяпер фонд паэта захоўваецца ў Цэнтральным дзяржаўным архіве літаратуры і мастацтва БССР. Сярод рукапісаў Гурыновіча, якія паступілі з Польшчы, выяўлены вершы і іншыя творы на беларускай, польскай і рускай мовах. Значная частка фонду — асабістая перапіска Адама Гурыновіча.

ВЕСТКІ З ІЎЯ

Іўе — старажытны пасёлак Беларусі. Гісторыя аднак не спрыяла яго развіццю. Толькі ў апошніх гадах наглядаюцца ў Іўі прыкметныя ды карысныя змены. Бачым тут новы Дом саветаў, універмаг, пошту, дом культуры, дом быту. Асабліва выдзяляецца новая вуліца імя 50-годдзя Кастрычніка. Ля яе з'явілася сярэдняя школа, дзіцячы сад і яслі, аўтавакзал, 6 шматкватэрных дамоў. У пабудове 24-кватэрны жылы дом, гасцініца і іншыя будынкі.

(вр)

ПОЛЬШЧА

ПАСЯДЖЭННЕ СЕЙМА

8 чэрвеня закончылася пленарнае пасяджэнне Сейма, на якім была абмеркавана і прынята пастанова аб пяцігадовым плане (1971—1975). На пасяджэнні Сейма прыняты новыя законы: аб арганізацыі рамесніцтва і грамадскім страхаванні рамеснікаў, аб вайсковых судах і аб утварэнні Упраўлення міністра па справах ветэранаў. Міністрам назначаны М. Грудзень. У пленарным пасяджэнні Сейма прымалі ўдзел: І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк, старшыня Рады Дзяржавы Г. Яблонскі і прэм'ер П. Ярашэвіч. У дыскусіі выступала 25 паслоў. Усе яны выказалі сваю падтрымку праекта пастановы аб пяцігадовым плане. З абшырнай прамовай выступіў П. Ярашэвіч. Ён заявіў, што высокая дынаміка гаспадарчага росту з'яўляецца добрым стартам да далейшага развіцця краіны.

ПАСЯДЖЭННЕ РАДЫ МІНІСТРАЎ

9 чэрвеня адбылося пасяджэнне Рады Міністраў, на якім былі разгледжаны справы, звязаныя з правільнай рэалізацыяй пастаноў, абмеркаваны праекты двух законаў — аб прадаўжэнні мацярынскіх водпускаў і аб павышэнні дапамогі, прыслугоўваючай з грамадскага страхавання на выпадак хваробы, прыняты праект новай праграмы ў справе паляпшэння бяспекі дарожнага руху і праект новага статута Міністэрства суднаходства. Варта адзначыць, што законы аб прадаўжэнні мацярынскіх водпускаў і аб павышэнні дапамогі ў выпадку хваробы Сейм намераны ажыццявіць ужо ад 1 ліпеня г.г.

ВІЗІТ Ф. КАСТРО

У мінулым тыдні прыехала з візітам у Польшчу партыйна-ўрадавая дэлегацыя Кубы на чале з прэм'ерам Ф. Кастро. На працягу некалькіх дзён пабыўкі ў нашай краіне госці наведалі Шлёнск, Кракаўскае і Гданьскае ваяводствы. Правялі яны рад сустрэч з прадстаўнікамі найвышэйшых партыйных і дзяржаўных улад, а таксама з рабочымі калектывамі паасобных прадпрыемстваў.

ВІЗІТ Э. ГЕРКА

8 чэрвеня 1 сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк знаёміўся з рэалізацыяй найважнейшых інвестыцыйных задач і планамі развіцця Варшавы. Наведаў ён некаторыя раёны сталіцы, а таксама правёў сустрэчу з гарадскім партыйным і гаспадарчым актывам.

«БІЗОНЫ»

Рабочы калектыў Люблінскай фабрыкі сельскагаспадарчых машын абавязаўся выпрадукаваць звышпланава каля 100 штук камбайнаў «Бізон». Агулам за першае паўгоддзе фабрыка даставіць на рынак каля 1000 «Бізонаў».

ПОЛЬСКІ «Ф'ЯТ-126»

Ужо пад канец 1973 года будзе распачата серыйная прадукцыя новых польскіх «Ф'ятаў - 126».

(яц)

ВАЯВОДСТВА

ПЛЕНУМ ВКЗЗ

6 чэрвеня ў Беластоку адбыўся пленум Ваяводскай камісіі прафсаюзаў. Вёў пленум член экзекутывы ВК партыі, старшыня ВКЗЗ Ю. Трусевіч. Прысутнічала на пленуме член Бюро Прэзідыума ЦРЗЗ Д. Галкова. Абмяркоўваліся вельмі складаныя справы — міжлюдскія адносіны на прадпрыемствах. Атмасфера паміж людзьмі на прадпрыемствах аказвае вялікі ўплыў і на прадукцыйныя вынікі. Асабліва падкрэслівалася ў дыскусіі значэнне адносін па лініі рабочыя — дырэкцыя.

У пастанове, прынятай на пленуме, прапануецца ўсім прафсаюзным арганізацыям, разам з адміністрацыяй прадпрыемстваў, увесці метад сістэматычных ацэнак становішча на прадпрыемствах пры ўдзеле ўсіх рабочых, частыя кансультацыі з калектывам і г.д. Міжлюдскія адносіны павінны абмяркоўвацца на канферэнцыях рабочага самакіравання.

СЕСІЯ ГАСТРОЛАГАЎ

Нядаўна ў Белавежы адбылося пасяджэнне секцыі гастраінтэралогіі Таварыства польскіх інтэрністаў. Удзельнічалі ў сесіі лекары з розных медыцынскіх цэнтраў краіны, былі таксама прадстаўнікі гастролагаў з ГДР, Чэхаславакіі і Венгрыі.

На сесіі каля 250 спецыялістаў абменьвалася метадамі лячэння. Беластоцкія хірургі з Ваяводскай бальніцы імя Я. Снядэцкага прадставілі найшырэй у Польшчы навукова апрацаваны матэрыял па лячэнню вострага запалення жоўцевага пухіра.

ДЗЕЦІ Ў Э. ЗЛАТАЖЫНСКАГА

На заканчэнне Тыдня дзіцяці сакратар ВК партыі Э. Златажынскі прыняў дэлегацыю дзіцячых самакіраванняў з Беластока. Дзеці здалі сакратару рапарт аб выкананні сваіх абавязацельстваў для адзначэння Міжнароднага дня дзіцяці. Дзеці ўпарадкавалі пляцоўкі для гульняў, адрамантавалі паркавае абсталяванне для забаў, садзілі кветкі, упрыгожвалі святліцы.

1 МЕСЦА

Вёска Курашава, Гайнаўскага павету, заваявала першае месца ў конкурсе «Шклянка малака для кожнага вучня». Конкурс аб'явіў акруговы аддзел Саюза малачарскіх спулдзельняў разам з кураторыяй і «Газетай Беластоцкай». Курашаўская школа дабіваецца ўжо першага месца другі раз запар. Другое месца прызнана школе ў Далубове (Сяміцкі павет, а трэцяе — школе ў Арэшкаве (Гайнаўскі павет).

II МЕСЦА

Зухі з Бельска занялі II месца ў зуховым спартыўным шматбор'і, якое штогод арганізуе Камэнда харугві ЗГП у Беластоку. Бельскія зухі ўступілі толькі падставовай школе № 22 з Беластока. Віншуем.

(яч)

NIEDZIELA, 18.VI.

8.30 Program dnia. 8.35 „Przypominamy, radzimy". 8.45 „Alarm przeciwpożarowy trwa". 9.00 „W starym kinie". 10.00 „Tomo" — rep. film. 11.00 VII Olimpiada Wiedzy Społ.-Polit. 12.00 Dziennik. 12.15 Koncert Orkiestry Polskiego Radia i Telewizji w Krakowie. 13.00 „Przemiany". 13.30 Dla dzieci: Teatrzyk dla Przedszkolaków — „Leśny skrzat udziela rad" — widowisko A. Chodorowskiej wg bajki L. Krzemienieckiej. 14.15 „Piórkiem i węglem". 14.45 Sportowy magazyn sprawozdawczy. 17.45 „Piosenka dla Ciebie". 18.45 Film muzyczny TVP — premiera miesiąca nr 8. „Ballada młyńskiego koła". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Arsen Lupin" — film franc. 21.00 PKF. 21.10 „Gallux-show". 22.10 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK, 19.VI.

15.20 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Echo stadionu". 17.05 „Ogrody zoologiczne" — film dok. NRD. 17.50 „Eureka". 18.30 „Wiosna 72" — program z Międzynarodowych Targów Poznańskich. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: G. B. Shaw — „Cezar i Kleopatra". 21.35 „W 30 minut dookoła świata". 22.05 „Spotkanie z Peterem Laggerem" (bas) — Szwajcaria. 22.30 Dziennik.

WTOREK, 20.VI.

10.00 „Sędzia" — film czechosł. odc. III („Wyrok"). 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Perspektywy zawodowego szkolenia młodych rolników po ukończeniu zespołu PR". 15.20 i 22.25 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Słońce, zieleń i gastronomia". 17.10 „Oferty". 17.30 Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Sędzia" — film czechosłowacki odc. III („Wyrok"). 20.50 Program rozrywkowy. 21.30 „Komu dwója" — mag. oświatowo-wychowawczy. 22.05 Dziennik.

ŚRODA, 21.VI.

9.35 „Na miłość nigdy nie jest za późno" — film fab. węg. 10.55 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Zabytki naszej kultury". 13.40 „Wybieramy zawód". 15.20 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Kino z komentarzem", „Ludzie z różnych stron świata" — film. 17.30 „Ogień i zieleń" — III program („Zwyczaje i obrzędy"). 18.00 „Sylwetki X Muzy" — Tadeusz Szmidt. 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Światowid" — „Świat i Polska". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.10 PKF. 20.30 X Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki w Opolu. „Witamy poraz dziesiąty". W przerwie ok. 21.30 Dziennik. Wiadomości sportowe. 22.50 Program filmowy. 23.30 X Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki w Opolu. „Festiwalowy Kabaret".

CZWARTEK, 22.VI.

15.20 i 22.55 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.45 Informacje, Towary, Propozycje. 18.00 „Poligon". 18.30 TV Kurier Lubelski. 18.50 Program publicystyczny. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Przypominamy, radzimy". 20.30 X Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki w Opolu. „Komu piosenkę". W przerwie ok. 21.30 Dziennik. Wiadomości sportowe.

PIĄTEK, 23.VI.

10.00 „Kto komu otworzy drzwi" — film fab. rum. 15.20 i 22.55 Politechnika TV I roku. Rysunek techniczny. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Teleferie". 17.35 „Nie tylko dla pań". 17.55 Magazyn Medyczny. 18.20 TV Kurier Mazowiecki. 18.40 „Kraj". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Turystyka i wypoczynek". 20.30 X Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki w Opolu. „Debiuty opolskie". W przerwie ok. 21.30 Dziennik. Wiadomości sportowe.

SOBOTA, 24.VI.

10.00 „Kto chce zabić Jessi" — film fab. czechosł. 15.40 Program dnia. 15.45 Program I proponuje. 16.05 TV Informator Wydawniczy. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Czy lubisz wiersze?". 17.10 „Spotkania z przyrodą". 17.35 „Bieg po zdrowie". 18.00 „Bitwa pod Cedynią" — program dokument. 18.35 „Pegaz". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.30 X Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki w Opolu. „Mikrofon i Ekran". W przerwie ok. 21.30 Dziennik. Wiadomości sportowe. 23.30 Film TVP.

Piątek, 16 czerwca

7.35 Nowiny. 7.45 Bajka dla dzieci. 8.15 Film fab. 9.25 W eterze „Młodość". 10.00 Koncert estradowy. 11.30 Nowiny. 14.15 Program dnia. 15.30 Film fab. dla dzieci. 16.00 Panorama nowin. 16.10 Film animowany dla dzieci. 17.35 „Chleb i sól". Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Koncert. 20.40 Panorama nowin.

Sobota, 17 czerwca

7.00 Program dnia. 7.35 Nowiny. 9.30 Filmy animowane dla dzieci. 10.00 Przegląd międzynarodowy. 11.15 Tańczcie z nami. 12.00 Spotkanie przyjaciół. 12.45 Nowiny. 12.50 Spotkania muzyczne. 13.55 Film fab. 16.00 Nowiny. 16.10 Spektakl TV. 17.15 Stadion KWZ. 19.00 Czas. 19.30 Spektakl Teatru Wielkiego. 20.00 Program sportowy. 21.45 Nowiny.

Niedziela, 18 czerwca

7.00 Program dnia. 7.20 Nowiny. 8.15 Kiosk muzyczny. 10.25 Białe i czarne. 10.45 Współczesne pieśni kompozytorów radzieckich. 11.55 Śpiewa G. Pisarenko. 12.10 Dla żołnierzy. 12.40 Kronika filmowa. 12.50 Uniwersytet ludowy. 13.55 Filmy animowane. 14.25 Film fab. 15.55 Piłka nożna. Mistrzostwa Europy. Finał. 18.00 Klub filmowy. 19.00 Czas. 19.30 Boks. Mistrzostwa ZSRR.

СТАРЫЯ РАЕНСКІЯ ЖАНЧЫНЫ

Напярэдадні 30-ай гадавіны з дня вялікай трагедыі вёскі Райск у Бельскім павеце наведала я некалькі старых жанчын, якія бачылі, помняць і перажылі дзень 16 чэрвеня 1942 года. Такіх старых жанчын жыве ў новай вёсцы Райск нямала. У якую хату не заглянь, спаткаюць цябе безнадзейна сумныя, выплаканыя вочы, якія глыбока паўпадалі ў пааранны маршчынамі твар. У кожнай з іх забралі і забілі гітлераўцы мужа, сыноў, бацькоў.

Ці помняць?

«Ах, міленькая, як жа ж не помніць?» І няпрошаная краплістая сляза коціцца ў борозну маршчын. Як жывое серабро, бяжыць яна дзесь да губ. Салёная сляза старой, перажыўшай пекла маці...

« Прабачце, — кажу, — хачу прасіць вас, каб расказалі мне пра сябе ў той дзень».

РАСКАЗ ФЯДОССІ ЧЭРВІНСКАЙ, 70 ГОД, ЖЫВЕ ПРЫ СЫНЕ.

«У нядзелю за вёскай стралялі. Пабілі немцаў. Хто? Гэтага я не ведаю: выйшлі з лесу, пайшлі ў лес. У панядзелак была цішыня. У аўторак (16 чэрвеня — вл) я хлеб замясіла ранечка. На досвітку немцы акружылі вёску. Прыйшлі ў хату, выгналі ўсіх на панадворак. Сагналі на брук перад царквой. Дапытваліся, хто камуніст, і ў каго жылі саветы».

Рвецца расказ старой жанчыны... Расстралялі яе мужа, брата, цесця, маці. Маці за тое, што дала кусок сала і хлеба партызану. «Ну, скажыце, як просіць чалавек, ці не дасі?»

«Павялі іх, а мы сядзелі і думалі, што самі сваіх пахаваем. Але не, рабочых з арышту ў Бельску прывезлі. Нам сказалі збірацца і ехаць у Боцькі пад канвоем. Назад вярнуліся, як немцы ўцяклі. Каб хоць цяпер больш не пападарылася такое. Ці дзеці тут цікавяцца тым, што было, пытаеце? Мая ўнучка, 6 год, не раз просіць: бабко, говорэтэ про войну».

РАСКАЗ АННЫ ТРАХІМЧУК, 75 ГОД, ЖЫВЕ ПРЫ СЫНЕ.

«А ведаеце, то ж ужо трыццаць год будзе ад таго часу. У мяне забілі сына, 16 год было яму, а гітлераўцы забілі. Муж загінуў раней, як ішоў фронт. Як было ўсё? Прыехалі, акружылі сяло, падзялілі людзей на групы. Выцягвалі кожнага, хто большы. Дзве дачкі забралі ў бельскі арбайцант, адтуль у Прусію. Адной было 12 год. Перажыла і вярнулася пасля вайны. Мужа дапытваліся, дзе дзеўся. Думалі, што схаваўся, тады мяне расстралялі б за яго, бо так рабілі. А хлопец сядзеў каля мяне. Прыйшлі, схапілі за вопратку, пацягнулі».

— А вы што на гэта? — не вытрымліваю.

Старая жанчына сухімі вачыма глядзіць проста ў вочы. Не адразу адказвае. «От, бачыце... і ніхто не памёр, не дастаў разрыву сэрца. Толькі потым, калі заехалі ў боцькаўскую гміну, памерла трохі бабоў».

Анна Трахімчук не ехала ў Боцькі. Ішла пехатой, бо не было каня. Двое коней згарэла, калі праходзіў фронт. З сабой забрала толькі малое дзіця.

«Калі ўцёк гітлеравец, вярнулася. Кожнаму хацелася вярнуцца на сваё. Хай Бог крые кожнага ад таго, што мы перажылі!»

РАСКАЗ АННЫ ЧЭРНЯК, 69 ГОД, ЖЫВЕ ПРЫ СЯМ'І БРАТА ДЗЯМ'ЯНА.

Яна страціла мужа, сына, маці.

«Уначы з панядзелку на аўторак мама сказала брату, каб выйшаў з вёскі. А яны... прыехалі, як чэрнь, высыпаліся каля гасцінца, як кішка, пацягнуліся на сяло. За брата расстралялі маму. А сын мой, 16 год, быў адзін у мяне. Стаяў побач са мною. Немец падскочыў, піхнуў яго ў бок. Я было прыцягнула да сябе сына, а немец зноў адпіхнуў. Не! Не плакала, астаўбянела. Трапіла ў групу, якую заладавалі ў набіты самаход і адвезлі ў Бельск. Не ведаю, не ўсведамляю, што дзеялася на месцы. Сказалі людзі, што сына павялі з бацькам. Праз Бельск ехалі раенскія людзі. Папрасіла ў немца, каб спытаць пра сваіх. Раенцы адказалі, што ўсіх пабілі, што ўсе ў яму пайшлі. У нашым арбайцанце былі і жанчыны, і дзяўчаты, і дзеці. Калі сказала я ім пра лёс нашых, пачалі плакаць, вішчаць, што там не тварылася».

Не прыдалася Анна Чэрняк немцам на работу, слабога здароўя была. Выпусцілі — ідзі. А куды? Рукі ламала. Спытаў немец, хто ў мяне ёсць. Кажу: нікога, усіх забілі. Дваюрадная сястра з Гацькоў зліталася. А ў Гацьках хутка паўтарылася падобнае. Сабралі людзей, дзеляць на групы. Вобраз Райска ўстаў перад вачыма... У апошнюю хвіліну нейкі немец прыехаў, распарадзіўся разыйсціся».

Жанчына плача горка, парывіста. І шкадуе, што не была тады разам з сваімі. Цяжка застацца адзінокай.

Вера Лейчук
фота Цаф — Сянько

КУПАЛІЯНА

ПОЛЬСКАЯ НАВУКА Ў ГОНАР Я. КУПАЛЫ

У камітэце славяназнаўства Польскай акадэміі навук 18 мая адбылася ўрачыстая навуковая сесія ў гонар вялікага беларускага паэта Янкі Купалы.

У сесіі прынялі ўдзел члены камітэта славяназнаўства ПАН, навуковыя працаўнікі аддзела беларускай філалогіі ПАН і Інстытута рускай, украінскай і беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта, члены Прэзідыума Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства і рэдакцыйнай калегіі тыднёвіка «Ніва», актывісты варшаўскага аддзела БГКТ, студэнты і выпускнікі беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

Сесію адкрыў член-карэспандэнт ПАН праф. др Здзіслаў Шцібэр. Падкрэсліў ён, што сесія з'яўляецца не толькі вялікай падзеяй у навуковым жыцці польскай славістыкі, але і красамоўным выразам пачуццяў брацкай дружбы, якія злучаюць польскі і беларускі народы.

Затым была зачытана прывітальная тэлеграма, пастуіўшая ў адрас сесіі ад Ядвігі Раманоўскай — захавальніка музея Янкі Купалы ў Мінску.

Рэктар Вроцлаўскага універсітэта праф. др Мар'ян Якубец — вядомы даследчык літаратурных узаемасувязей усходнеславянскіх і польскай літаратур — у сваім дакладзе зазначыў, што Янка Купала паявіўся на ніве беларускай літаратуры як рамантык, барацьбіт за справы народа. Быць народным песняром абазначала для яго стаць змагаром за свой народ.

Навуковы працаўнік Варшаўскага універсітэта др Аляксандр Баршчэўскі ў абшырным манаграфічным дакладзе «Янка Купала і польская літаратура» прадставіў вынікі сваіх навуковых даследаванняў, прысвечаных сувязям вялікага беларускага паэта з польскай літаратурай. Др А. Баршчэўскі ўвёў у навуковы зварот шэраг новых фактаў з жыцця, творчай і грамадскай дзейнасці Янкі Купалы ў аспекце яго сувязяў з польскай літаратурай.

Дактарант Варшаўскага універсітэта мгр Уладзімір Стохель у дакладзе «Янка Купала, Адам Міцкевіч і Тарас Шаўчэнка» падкрэсліў вялікую ролю, якую споўнілі гэтыя вядучыя паэты ў гісторыі літаратур суседніх беларускага, польскага і украінскага народаў і іх узаемнага набліжэння.

У дыскусіі выступіў навуковы працаўнік Варшаўскага універсітэта доц. др Васіль Белаказовіч. Падкрэсліў ён ролю Віленскага універсітэта, яго выпускнікоў і пазнейшых традыцый гэтай вышэйшай навучальнай установы ў пладатворным уздзеянні на Беларусь. Гэты ўплыў быў жывы ў часе студзеньскага паўстання 1863—1864 гадоў, ён жа не спыніўся і ў пазнейшы час, калі ў цяжкіх мучэннях нараджалася нацыянальная свядомасць беларусаў.

Праф. др Антаніна Абрэмбская-Яблонская ў сваім выступленні прадставіла працу Янкі Купалы над мовай сваіх твораў і яго дбайнасць аб чысціні і патрачнасці моўнага матэрыялу.

Член ГП БГКТ, старшыня навуковага гуртка пры ГП БГКТ мгр Юры Туронак пазнаёміў прысутных з праграмай мерапрыемстваў у святкаванні 90-ай гадавіны з дня нараджэння Янкі Купалы, якія праводзіць ГП БГКТ.

Навуковыя здабыткі ўрачыстай сесіі камітэта славяназнаўства ПАН, прысвечанай Янку Купалу, будуць апубліканы ў «Slavia Orientalis» — органе аддзела славяназнаўства ПАН.

Мікалай Гайдук

У АБ'ЕКТЫВЕ РЭПАРЦЁРА

З кожным годам памяншаецца колькасць месц, дзе можна летам пакупацца. Прычына простая — воды нашых рэк атручваюцца, вада брудная. А людзі шукаюць чыстай вады, чыстага паветра. Усё больш людзей шукае. І знаходзяць.

Знайшлі людзі чыстае паветра і чыстую ваду ў р. Нарве, што каля Плёскаў-Войшкаў у Бельскім павеце. Любуюцца лугамі, лесам і вадой, вадой чыстай. Хацелі б пакупацца або хаця памачыць ногі, але, аказваецца, нельга.

Павятовыя ўлады Бельшчыны да купання ў рацэ Нарве адносяцца сур'ёзна. Факт, што можна было б на «пятнаццатым кіламетры» наняць адпаведных ратаўнікоў, вызначыць месцы для бяспечнага купання. Але навошта столькі клопату?! Лягчэй паставіць таблічу на бетонным стаўбе з надпісам: «Купацца забаронена» (глядзі здымак). Табліца палохае масава прыязджаючых сюды бяльчан, ну, а адважнейшыя проста не заўважаюць яе. Аднак час ад часу прыязджаюць сюды міліцыянеры, якія пры дапамозе мандатаў напамінаюць аматарам купання аб табліцы і яе змесце. Часта паміж купаючымся і міліцыянерам пачынаецца размова аб бессэнсоўнасці таблічы і «прыватна» міліцыянер нават прызнае рацыю купаючамуся, але, калі адрывае з блёчка мандат, гаворыць: «Правіла, значыць правіла, і нельга яго парушаць».

Нам таксама здаецца, што правіла павінна быць правілам, і яго трэба шанаваць. Аднак правіла павінна быць разумнае і мець свой сэнс.

(а)

Фота А. Карпюка

Фізкультура ў вясковых школах і яе недахопы

Ёсць цяпер на Беласточчыне 1435 пачатковых школ, 32 агульнаадукацыйныя ліцэі і 46 розных тэхнікумаў і прафесіянальных школ. Ва ўсіх гэтых школах працуе 745 настаўнікаў фізкультуры, у тым ліку 121 з вышэйшай адукацыяй пасля заканчэння АВФ і ВСВФ. Аднак на вёсцы толькі ў некаторых выпадках можна сустрэць настаўніка з вышэйшай адукацыяй. Ды і ўвогуле настаўнікаў з адпаведнай падрыхтоўкай, напрыклад пасля Настаўніцкай студыі, трэба нам яшчэ каля 400. З-за недахопу настаўнікаў фізкультуры, урокі гэтыя даволі часта выкарыстоўваюцца для рэпетыцый або калектыўнага чытання, а ўжо ў найлепшым выпадку на гульню ў «два агні». Урокі па фізкультуры становяцца дадатковым клопатам для настаўнікаў. Сітуацыю, наколькі гэта магчыма, ратуюць маладыя настаўнікі, перш за ўсё энтузіясты спорту. Іменна яны арганізоўваюць для дзяцей розныя спартыўныя спаборніцтвы, конкурсы і гульні на свежым паветры. Аднак не пад сілу ім весці урокі так званай карэкцыйнай гімнастыкі, якой так патрабуюць згорбленыя плечы, скрыўленыя грудныя клеткі, плоскія ступні многіх дзяцей. Таму цяперашняя сітуацыя патрабуе безадкладнага дзеяння. Для настаўнікаў, якія адчуваюць недахоп ведаў у галіне фізкультуры, неабходна арганізаваць у час летніх канікул спецыяльныя курсы, а таксама забяспечыць іх патрэбнымі кніжнымі публікацыямі. Як многія настаўнікі дасканала ведаюць, выдаецца часопіс «Выхаванне фізічнэ». Ці могуць ім карыстацца ўсе настаўнікі? Настаўнікі, якія працуюць у вясковым асяроддзі, дарэмна толькі трацілі б час, калі б хацелі знайсці ў ім вырашэнне сваіх вясковых праблем. Часопіс гэты размічаны на тых настаўнікаў, якія карыстаюцца ў сваіх школах гімнастычнымі заламі і адпаведным абсталяваннем. А ўсім вясковым педагогам патрэбны парады адносна такіх спраў, як пабудаваць спортпляцоўку, скочню, «зялёны» гімнастычны зал і г.д. Зараз у пачатковых школах на Беласточчыне ёсць усяго толькі 241 фізкультурная зала. У паасобных паветах ёсць іх да 10, а ўжо ў найлепшым выпадку да 20. І так, напрыклад, у Бельскім павеце маем іх 6, у Дуброўскім і Сямяцкім — па 8, у Гайнаўскім — 11 і ў Беластоцкім — 17. Як бачым, занякті па фізкультуры ў большасці вясковых школ адбываюцца на школьным калідоры або на панадворку. Наколькі яны эфектыўныя, лёгка дадумацца. Калі няма ўмоў да правядзення ўрока па фізкультуры, дык і найлепшы, найбольш вопытны педагог не зможа належна выкарыстоўваць свайго ўмення і вопыту.

Я. Цялушэцкі

Пачатак на стар. 1

ПАТРЭБНЫ ЭНТУЗІЯСТ

дметам было б тое самае, каб толькі вырашаць аб гэтым мелі самі вучні. Цяжка спадзявацца ад дзесяці-дванаццацігадовага дзіцяці, каб меў пачуццё нейкай нацыянальнай свядомасці ці разумення патрэбы ў далейшым жыцці ці будучыні. Ані бацькі, ані настаўнікі не занялі нейкага выразнага становішча. А шкада.

На сустрэчы ў клубе і ў школе выявілася, што моладзь вельмі любіць беларускія песні, ахвотна чытала б беларускую літаратуру, але ў вёсцы няма чалавека, які мог бы параіць ці ўзяў бы на сябе арганізацыю хоць бы гуртка беларускай мовы.

Людзі любяць тут беларускую мову.

Пагаварыце яшчэ, так хораша слухаць праўдзівую нашу мову. Наш дыялект не такі мяккі, як у вас, — прасілі мяне старэйшыя жанчыны.

Ёсць у вёсцы свой фальклор. Спяваюць яго таксама і маладыя. Любяць народныя песні. Таму шкада, што няма ў вёсцы свайго рэгіянальнага культурнага руху, што не падтрымліваюцца сцэнічныя традыцыі.

Вельмі добра было б, каб у Дабрыводу часцей заглядалі актывісты Беларускага таварыства. Зрэшты, аб гэтым таксама прасілі і людзі, як моладзь, так і старэйшыя. Прасілі часцей прысылаць да іх кінаперасоўку, прыязджаць з «Лявонікай».

На сустрэчы з «Нівай» пераважала моладзь. Былі і жанчыны. Мужчыны ў той дзень былі заняты моцна земляльнымі справамі: у вёсцы ідзе камасацыя. Усе мужчыны былі каля геадэзістаў, што праводзяць памеры зямлі. Кожны хацеў бы атрымаць добры, выгодны кавалак. Гэтым цяпер жыве вёска. Не кожны можа так лёгкай рукой аддаць, г.зн. замяніць на іншы, свой любімы кавалак агарода ці поля. Але кожны там разумее, што мець зямлю ў сарака і больш кавалках — гэта ў наш час таксама не гаспадарка. Таму і заклапочаны мужчыны. Таму і не могуць яны адыйсці ад мярнічых, усё хочуць ведаць, ловяць іх кожнае слова.

Жанчыны ж запэўнівалі мяне, што нават і мужчыны прыйшлі б, каб ведалі раней, што гэта за сустрэча і аб чым там будзем гаварыць. Падкрэслівалі, што такія сустрэчы вельмі патрэбны і яны павінны быць часцей.

Моладзь з ваколіц Чарэмхі, якая працуе на чыгунцы, магла б наведваць нават беластоцкі клуб нашага таварыства, які месціцца пры вуліцы Варшаўскай, 11, у Беластоку. Білет для іх каштуе каля 5 злотых. Пабываўшы раз — другі ў беларускім клубе ў Беластоку, можа, лепш ведалі б, што можна зрабіць у сваім клубе ўласнымі сіламі? Можа, прыйшлі б нейкія цікавыя думкі, як арганізаваць цікавае жыццё ў клубе? Можа, пабывалі б яны на нашых конкурсах песні ці тэатральных калектываў і самі пачалі б удзельнічаць?

Аб усім гэтым мы гаварылі на сустрэчы. І думаю, што ў час наступнай нашай пабыўкі ў Дабрыводзе моладзь значна больш будзе задаволена сабою, сваёй грамадскай актыўнасцю ў асяродзі. Знойдзецца і арганізатар, павінен знайсціся. Інакш сабе не ўяўляю. Тады і старэйшыя людзі перастануць наракаць на моладзь, убачаць іх працу, іх карысны ўклад у культурнае жыццё вёскі.

Яніна Чэрнякевіч

ЧЫТАЙЦЕ і РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ «Ніву»!

Рамонтная брыгада

Ваяводскае тарфяное прадпрыемства «Імшар», што каля Юшкавага Груда ў Беластоцкім павеце, галоўным чынам займаецца дабываннем торфу, багатага баравінай, аб чым мы ўжо пісалі раней у «Ніве». Ёсць у іх дзейнасці яшчэ адна галіна, якая служыць выключна жыхарам гэтай мясцовасці. Ёсць тут рамонтная брыгада, якая дзейнічае ў радыусе 25 км, і работы ёй не перарабіць. А вось некалькі прыкладаў. У Рыбаках у дзяржаўным прышкольным памяшканні, дзе жыла настаўніца, лопнулі батарэі цэнтральнага ацяплення. Каму як каму, але настаўнікам у першую чаргу трэба дапамагаць. І рамонтная брыгада выканала гэты рамонт даволі хутка. У Левана Казберука ў Пульку брыгада тарфянога прадпрыемства рамантавала хату, наладзіла сячкарню і зрабіла дзверы да вандзарні. У Міхалове заканчваецца таксама рамонт хаты.

Значна больш аператыўнай была б рамонтная брыгада, каб мела свой транспарт. Бо і людзей жа давезці трэба да працы, і прылады, і неабходныя матэрыялы. Быў абяцаны прыдзел прадпрыемству мікробуса «Жук», але ўсё гэта цягнецца неяк доўга. (мх)

Пачатак на стар. 1

СЦЯГ НАЦЫІ

кшым і магутнейшым, калі лепш сябе пазнаеш і мацней у сябе паверыш. Ты павінен сам пераканацца, што ты нічым не горшы за іншых — нічым! — і што насмешкі — небыліцы, подлыя і дурныя выдумкі, якімі цябе так доўга паніжалі, і ўсе абразлівыя мянушкі, якімі цябе хрысцілі, — выходзілі ад тваіх незычліўцаў, з іх сэрцаў чорствых і скваплівых. Паглядзі, які ты прыгожы і спрытны ў працы, які моцны і адважны: «ты — пан, ты багаты, ты — сіла, араты! Ты ў крыўду не даўся б другім...» Чаму ж ты дазваляеш, каб тваёй сілай і тваімі багаццямі карысталіся іншыя, чаму ты церпіш гэтыя нязносныя здзекі і мучэнні?

До' спаць! Паўстаньце грамадою
І йдзіце ім там памагаць,
Паўстаньце крэпасцю такою,
Каб вораг вас не мог зламаць.

Паўстаньце, покуль цар звыродны
Крыві ўсёй не выссаў з вас!
Паўстаньце! Край ваш стогнеродны,
Заве збаўляць, як зваў не раз.

Ці ж магла яна быць песняй ціхай? Купала прыйшоў, каб сказаць усяму чалавецтву: звярніце ўвагу на мой народ — старадаўні славянскі народ. Паглядзіце, якія цуды зроблены яго рукамі, якімі нязлічанымі скарбамі багаты яго край. Загляніце ў душу гэтага народа, паслухайце, якія дзіўныя легенды і казкі складзены ім, якія непаўторнасамабытныя песні гучаць на яго зямлі, якая прыгожая і мілагучная яго мова!.. Зацікаўцеся яго лёсам, шматвяковай гісторыяй яго пакут і барацьбы — і вы ўбачыце, што гэты народ нельга не паважаць і крыўдзіць яго бясконца — таксама нельга. Бо гэта няпраўда, што ён канчаткова забіты і беспаваротна асуджаны на абміранне; ён ужо даўно не той, якім яго прывыкаліся паказваць свету, ён ужо заявіў аб сваім праве «людзьмі звацца», і аб сваім праве «на пачэсны пасад між народамі»...

Роля Купалы ў абуджэнні рэвалюцыйнай самасвядомасці беларускага народа — велізарная, роўных яму ў гэтым сэнсе гісторыя Беларусі не ведае. Купала быў адным з першых, хто нязломна паверыў у народную сілу і змог сваю веру ўсяліць у сэрцы мільёнаў. Беларускай літаратуры — пачынаючы ад Кастуся Каліноўскага і да нашых дзён — заусёды хапала патрыятычнага пафасу, але нікому не ўдавалася ў такой ступені ўвабраць у сябе і паказаць праз сваю творчасць душу народа, духоўныя рысы нацыі, як гэта суджана было Янку Купалу. Ніхто не браў так блізка да сэрца лёс свайго краю, яго мовы і культуры, як Купала, і ніхто так горача, так адкрыта і бясстрашна, як ён, не выступаў у іх абарону. І няма каго назваць іншага, каму належылася б такая заслуга ў прабуджэнні пачуцця нацыянальнага гонару ў беларусаў, якая належыцца Купалу. Тут праявілася тая асаблівасць яго паэтычнага і грамадзянскага тэмпераменту, дзякуючы якой ён апынуўся ў самай гушчыні барацьбы за «волю і долю» свайго народа і якая дазволіла гаварыць аб Купалу як аб самым беларускім з усіх беларускіх паэтаў. Іменна Купала на доўгія дзесяцігоддзі стаў сцягам нацыі.

Ніл Гілевіч.

НА ГАСЦІННАЙ ПРУЖАНСКАЙ ЗЯМЛІ

У маі г.г. гарцэры гайнаўскіх школ нанеслі сяброўскі візіт піянерам з Пружан. Ужо на граніцы нашу дэлегацыю сардэчна прывіталі савецкія сябры. Быў традыцыйны бохан хлеба і кветкі. І ўжо на кожным кроку сустракала нас сардэчная гасціннасць. Праграма візіту была вельмі багатая. Гайнаўскія гарцэры пазнаёміліся з прыгожай Пружаншчынай, з яе гісторыяй, багатымі рэвалюцыйнымі традыцыямі, а таксама з дасягненнямі піянерскай арганізацыі.

Цікавай формай працы пружанскіх піянераў з'яўляецца збіранне матэрыялаў аб людзях, якія загінулі ў барацьбе з гітлерызмам (дзейнічала тут шмат партызанскіх атрадаў). Піянеры сабралі некалькі тысяч экспанатаў. З іх арганізаваны пры школах 4 музеі. Пасобныя піянерскія атрады названы імёнамі герояў Пружаншчыны. Заданнем кожнага атрада — сабраць як найбольш вестак пра людзей, імя якіх яны носяць.

Пружанскія піянеры актыўныя і ў іншых галінах жыцця: дапамагаюць суседнім калгасам у палявых работах, удзельнічаюць у пасадцы лесу, даглядаюць прышкольныя шклярні, упрыгожваюць школьныя пандаворкі і г.д.

Гайнаўскія гарцэры, знаёмячыся з дзейнасцю сваіх пружанскіх сяброў, многаму ад іх навучыліся, лепей іх пазналі і шчыра пасябравалі.

Тэкст і фота: В. Бура

Гайнаўскія гарцэры са сваімі савецкімі сябрамі ў час прагулкі па Пружанах.

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

ВІНЦУК ДУНІН-МАРЦІНКЕВІЧ
ЧАСТКА I

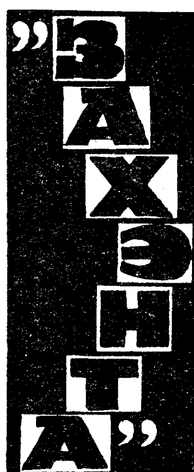
В. Дунін-Марцінкевіч з'яўляецца найвыдатнейшым беларускім пісьменнікам XIX стагоддзя. Належаў ён, як і папярэднія аўтары, да плеяды так званых польска-беларускіх пісьменнікаў. Пісаў па-польску і па-беларуску. Раздзяляў сваё сэрца паміж гэтымі двума народамі і марыў аб згодзе і дружбе паміж імі. Творчасць пісьменніка не змяшчаецца ў адной літаратурнай плыні. Знаходзім у ёй элементы сентыменталізму і крытычнага рэалізму. Сентыменталізм дамінаваў у дарэформенную, а элементы крытычнага рэалізму паявіліся ў пасляреформенную эпоху.

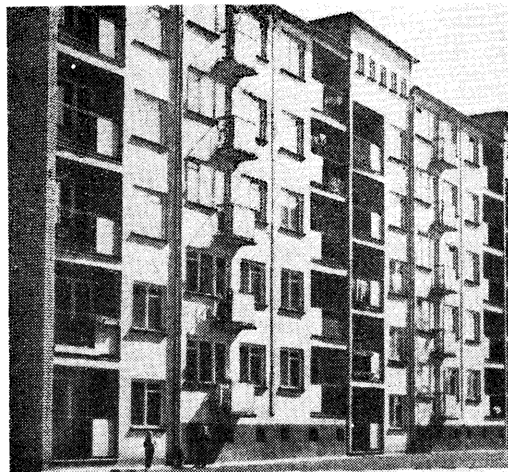
Нарадзіўся Дунін-Марцінкевіч у 1807 годзе ў шляхецкай сям'і ў фальварку Панюшковічы на Бабруйшчыне. Пасля сканчэння бабруйскай гімназіі паступіў на медыцынскі факультэт Пецярбургскага універсітэта. З бліжэй невядомых прычын не ўдалося яму скончыць гэтую навуковую ўстанову.

У 1827 годзе Марцінкевіч паявіўся ў Мінску. Пачаў працаваць ва ўстановах гэтага горада. Цяжка сказаць, ці з сямейных ашчаднасцей, ці з чыноўнічых заробкаў у 1840 г. Марцінкевіч купіў маёнтак Люцынку, у якім жыў да смерці, гэта значыць да 1884 года.

З усяго сказанага відаць, што жыццё Марцінкевіча не было багатым фактамі, падзеямі, выключнымі здарэннямі. Зрэшты, Марцінкевіч любіў ціхае, спакойнае жыццё на ўзлонні прыроды. Быў прапаведнікам класавай згоды, гармоніі паміж грамадскімі класамі, паміж народамі, паміж паасобнымі людзьмі, паміж чалавекам і прыродай. Гэтая філасофія класавай згоды акрэсліла таксама характар творчасці пісьменніка. Геданізм — імкненне да поўнага выкарыстання жыцця і пладоў зямлі — бадай што найбольш характэрны для гэтага пісьменніка. Набыўшы маёнтак з пяшчотнай жаночай назвай Люцынка, мог Марцінкевіч аддавацца жыццю, характар якога акрэслівала сувязь з зямлёй. Доўгія гадзіны летам ляжаў Марцінкевіч пад яблынямі і ігрушамі ў садзе, услухоўваўся ў шчэбет птушак і гоман пчол, лавіў адгалосы сялянскіх сярпоў і кос, далятаючыя з недалёкага поля, з'ядаў маліны ці ягады, якія прыносіла служба ці вясковыя бабы... і пісаў вершы. Зразумела, што чалавек, культывуючы такі стыль жыцця, не стварае рэвалюцыйнай паэзіі, не стварае ідэй, якія могуць перавярнуць свет. Ніхто яшчэ, мабыць, не зрабіў рэвалюцыі лежачы. Зразумела, што не імкнуўся да яе і Марцінкевіч. Феадальная сістэма здавалася яму сістэмай дасканалай. Зразумела, што здаваў ён сабе справу з таго, што не ўсё ў гэтай сістэме беззаганнае, але толькі ва ўзаемных уступках і эвалюцыі бачыў ён шлях выхаду. Беларусь здавалася Марцінкевічу добрай краінай. Любіў ён таксама беларусаў. Ці аднак атоесамліваў сябе з беларускай нацыянальнасцю? Адказ не лёгкі. Першапачаткова, мабыць, не. У пачатку сваёй творчай дарогі глядзеў на Беларусь з польскага пункту гледжання. Кім быў Марцінкевіч па сваіх перакананнях? Крытыкі называлі і называюць яго па-рознаму: прыгоннік, народнік, ліберал, дэмакрат. Быў ён, мабыць, усім пакрысе. Так ці інакш, пад канец жыцця зышоў ён з п'едэсталу матэрыялізма і прасвятлення, які сваёй творчасцю апчасліўлівае бедны люд, і стараўся знайсці з гэтым людам супольныя погляды, перакананні, ідэі. Момант гэты набліжаў яго, несумненна, да беларускага народа, да беларускай нацыянальнай свядомасці. Збліжаючыся да беларусаў, ніколі аднак не пакінуў палякаў. Выявілася гэта і ў яго поглядах, і ў яго творчасці. Таму якраз трэба яго лічыць пісьменнікам беларуска-польскім.

Дунін-Марцінкевіч належаў да той катэгорыі памешчыкаў, якая зразумела, што яе дабрабыт, яе асвета і культура пабудаваны на галечы, цемры і бескультур'і сялян. Гэты парадокс сацыяльнай сітуацыі будзіў у сэрцы Марцінкевіча неспакой сумлення. Пісьменнік нараз, мабыць, шукаў дарог выйсця з парадаксальнага ўкладу жыцця. У памешчыкаў, рукі якіх не дакраналіся ніколі да працы, былі палацы, кладоўкі, заваленыя харчовымі запасамі, стайні і хлявы з тлустымі конямі і каровамі, а ў сялян, якія не ведалі адпачынку, былі курныя хаты, голад і худыя валы. Марцінкевіч ламаў галаву над прычынамі такога стану рэчаў. Ведаў, што цёмны і галодны селянін мала прадукцыйны, што

Будынкі «Захэнты» на вуліцы Канапніцкай.

Зараз больш 50 працэнтаў усіх жыхароў Беластока жыве ў новым будаўніцтве. Найбольш людзей атрымала кватэры жыллёвага кааператыва «Захэнта». Кааператыў гэты заснаваўся ў 1958 годзе, і, як лёгка можна палічыць, існуе ўжо 14 год. Першы жыллёвы дом быў перададзены ў карыстанне ў 1959 годзе. Знаходзіўся ён на вуліцы Падлеснай 17а. Быў гэта будынак на 35 кватэр. Першыя жылыя кватэры атрымалі перш за ўсё рабочыя розных прадпрыемстваў. Пачаўшы ад 1960 года лік «захэнтаўскіх» памяшканняў сістэматычна павялічваўся. Кааператыў атрымаў правы лакалізацыі сваіх будынкаў пры вуліцах: Э. Ажэшка, Гратгера, Алеі 1 мая, Гетманскай і Сталэчнай. Амаль усе большыя прадукцыйныя прадпрыемствы ў Беластоку, як БЗПБ Фасты, фабрыка Сяржана, Спомаш, Ухвыты і іншыя, склалі ў «Захэнце» свае фінансавыя сродкі на пабудову жылых кватэр. Варта адзначыць, што ўжо на сваё дзесяцігоддзе кааператыў меў 49 жылых будынкаў, у якіх атрымала кватэры 10 тысяч жыхароў. У 1968 годзе была распачата пабудова 4 будынкаў па 100 жылых кватэр кожны на пасёлку «Пяста». Пры пабудове іх выкарыстаны новы, дагэтуль невядомы на Беласточчыне, прамысловы метад, так званы вялікаплітавы ОВТ. Новы метад дазволіў будаваць хутчэй і больш функцыянальныя кватэры. У будучыні на пасёлку «Пяста» будзе пражываць 40 тысяч жыхароў. Зараз пабудавана тут 8 новых будынкаў на 560 кватэр кожны. Ёсць тут новы, па-сучаснаму абсталяваны гандлёвы «Суперсам», прадшколле і г.д. У плане прадбачваецца пабудаваць яслі, школу, святліцу, басейн, кіно, тэатр і рад прадпрыемстваў паслуг.

Заканчэнне пабудовы пасёлка назначана на 1985 год.

У апошнія гады жыллёвы кааператыў будуе запланаваныя колькасці кватэр. I так, у 1970 годзе пабудаваў ён 776 кватэр на планаваных 640, а ў 1971 годзе — 710 кватэр на планаваных 550. Таму гэты кааператыў займае зараз першае месца ў спаборніцтве між беластоцкімі жыллёвымі кааператывамі. На 1972 год прадбачана перадаць у карыстанне 615 кватэр і павільёна на пасёлку імя Міцкевіча. Дагэтуляшнія поспехі ўжо зараз з'яўляюцца найлепшай гарантыяй, што план гэты будзе перавыкананы. Кааператыў пабудаваў дагэтуль некалькі кавярняў, рэстаранаў, святліц і г.д. У будучыні намераны ён будаваць тры жыллёвыя «блёкі» пад патранатам ЗМС.

Варта ведаць: кожны 12-ты беластачанін з'яўляецца жыхаром «Захэнты». У жыллёвых будынках «Захэнты» пражывае 4.400 сем'яў з агульным лікам 15.100 асоб. Найбольш жыхароў жыве на пасёлку імя Міцкевіча — каля 8 тысяч, затым на пасёлку «Пяста» — каля 4 тысяч і на пасёлку «Маладых» — 3500 чалавек.

У «Захэнту» запісваюцца найбольш маладыя дзяўчаты. Часта бывае так, што, калі атрымліваюць яны ўласныя кватэры, выходзяць замуж. Дык смела можна меркаваць, што перспектыва ўласнай кватэры дапамагае ў карыснай, з пункту гледжання дзяўчат, змене цывільнага стану.

Пры кааператыве «Захэнта» існуе рамонтна-будаўнічае прадпрыемства, якое будуе таксама новыя рэстараны, прадшколлі і гаражы. Выконвае яно таксама розныя паслугі на суму больш 2 мільёнаў зл. у год.

Жыхары пасёлка і актыў кааператыва «Захэнта» шмат працуюць грамадска. Будуюць яны спартыўныя пляцоўкі, садзяць дрэўцы, будуюць прадшколлі і яслі. I так, грамадскім чынам было пабудавана прадшколле на пасёлку «Пяста» (кошт прац 614 тысяч зл.) і ясляў на пасёлку імя Міцкевіча (400 тысяч зл). Як мы ўжо адзначылі, кааператыў мае свой шырокі актыў. У даны момант абавязкі старшыні рады кааператыва выконвае мгр Ян Зенюк (сакратар ГП БГКТ). Вялікай актыўнасцю і ахвярнасцю выдзяляюцца такія члены рады, як Рамуальд Чэрэп, Генрык Бялевіч, Мілецыюш Андзілеўка, Здзіслава Блёх, Януш Мароз і Чэслаў Лукашэвіч. Грамадскія і штатныя працаўнікі «Захэнты» вядуць таксама шырокую культурную і выхаваўчую дзейнасць сярод дзяцей і дарослых. Падсумоўваючы дзейнасць кааператыва «Захэнта», варта адзначыць, што пабудаваныя ім у апошнія гады пасёлкі вельмі сучасныя, пабудаваны паводле навейшых урбаністычных узораў, і што яны — прыгажосць нашага 170-тысячнага Беластока.

Янка Цялушэцкі

ФАЛЬКЛОР

ПРЫМАЦКАЯ

Расла, расла калінанька і ягад ні мела.
А хто ў прымах ні бывае, той гора ні знае.
А хто ў прымах ні бывае, той гора ні знае.
А я прымак, а я прымак усё гора знаю:
Кулачэнькі пад бачэнькі і спаці лягаю.
Кулачэнькі пад бачэнькі і спаці лягаю.
Встаю рано, встаю рано — іду ў поле гараці,
Заказаў я сваёй жонцы абед гатаваці.
Заказаў я сваёй жонцы абед гатаваці.
Наварыла мая жонка лебяды быз солі,
Сеў прымачак перабедаў і сказаў: «Даволі!»
Сеў прымачак перабедаў і сказаў: «Даволі!»
Ні паспеў да прымачэнька із-за стала злезці,
Ано ж кажа яго цёшча: «Нясі свіням есці!»
Ано ж кажа яго цёшча: «Нясі свіням есці!»
Бадай свіне паздыхалі, а хата згарэла —
Як мне жыце прымацкое ўжэ надаело.
Як мне жыце прымацкое ўжэ надаело.
I зышлісе да й суседзе, сталі гаварыці:
«I твой прымак, і мой прымак ні хочуць рабіці».
«I твой прымак, і мой прымак ні хочуць рабіці».
Наслухаўся прымачэнько в сенях за дзвярыма,
Зайшоў у белую светліцу — абліўся слязіма.
Зайшоў у белую светліцу — абліўся слязіма.
Будзе міне, будзе міне жонка спамінаці,
Як я буду сівы волы з дуброва гнаці.
Як я буду сівы волы з дуброва гнаці.
Зарыкалі сівы волы з дуброва йдучы,
Заплакала мая жонка пасцельку сцялючы,
Заплакала мая жонка пасцельку сцялючы.
Пасцель бела, пасцель бела, пасцель пухавая,
Мая жонка пасцель сцеле, слезьмі праліваe.
Мая жонка пасцель сцеле, слезьмі праліваe.

Запісаў 22 красавіка 1972 г. Мікалай Гайдук ад Лідзіі Салавей 1921 г. нараджэння, якая жыве ў вёсцы Лявонавічы, Беластоцкага павету. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Сяргей Лукашук.

XVII Міжнародная кніжная ярмарка

На XVII Міжнароднай кніжнай ярмарцы, якая адбывалася ад 14 па 21 мая бягучага года ў Палацы культуры і навукі ў Варшаве, 257 выдавецтваў з усіх кантынентаў зямной кулі запрапанавала звыш 80 тысяч выдавецкіх пазіцый. Экспазіцыі занялі велізарны абшар чатырох ніжніх паверхаў Палаца.

У гэтым моры выдавецкай прадукцыі сучаснага свету асабліва багата была прадстаўлена Краіна Саветаў. У снежні 1972 года спаўняецца 50-ая гадавіна ўтварэння Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Таму ўся экспазіцыя выстаўкі на Міжнароднай ярмарцы ў Варшаве падпарадкавана адзінаму плану — паказаць росквіт навукі і тэхнікі, культуры і мастацтва СССР і кожнай з саюзных рэспублік. Каля 3 тысяч выданняў па самай разнастайнай тэматыцы на рускай мове, мовах народаў СССР і некаторых зарубежных краін змог убачыць наведвальнік кніжнай ярмаркі.

Цікава было даведацца, што на працягу апошніх 25 год у СССР выдадзена звыш 1600 кніг польскіх аўтараў агульным тыражом 59 мільёнаў экземпляраў.

Вельмі эфектна была прадстаўлена на ярмарцы выдавецкая прадукцыя Беларускай ССР. Кнігі беларускіх выдавецтваў адзначаюцца каларытнасцю афармлення і высокай паліграфічнай тэхнікай. Зрок наведвальнікаў прыцягвалі манаграфія «Беларусь Савецкая», «Гісторыя Мінска», «450 год беларускага кнігадрукавання», «Беларускі фальклор», выданні твораў беларускіх пісьменнікаў, дзіцячая і маладзёжная літаратура.

(мг)

цёмны і галодны мужык не кахае свайго пана і абыякава адносіцца да такой высокай матэрыі, як айчына. З гэтых прычын Дунін-Марцінкевіч шукаў выйсця з сітуацыі. Прагнуў палепшыць лёс селяніна. Навучыць яго, наблізіць да землеўласніка, прывязаць патрыятычным пачуццём да айчыны. Прагнуў палепшыць быт селяніна, не пагаршаючы быту памешчыка, а гэта была нялёгкая справа.

Дунін-Марцінкевіч адгроб, а можа стварыў самастойна чачотаўскую канцэпцыю ўстанаўлення добрых і прыязных адносін паміж селянінам і панам. Паны — бацькі, а сяляне — дзеці, — вось элементы яго ідэйнай і паэтычнай формулы. Найбольш варожыя і непрымірымыя класы тагачаснага грамадства павінны былі падаць сабе рукі і жыць у згодзе і любві. Марцінкевіч гэтую канцэпцыю вылажыў у адной са сваіх прадмоў, у якой сказаў выразна, што яго творчасць мела пацягнуць сялянскія сэрцы ў бок паноў. З гэтага вынікае, што ідэйны бок творчасці і ідэалогіі пісьменніка быў парочлівы, недарэчлівы і абсурдны. Нельга аднак адным сказам крытыка перакрэсліваць тысячу сказаў паэта, бо яго творчасць ніколі не змяшчаецца ў вузкіх рамках адной формулы і адной ісціны.

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

АБАВЯЗКОВАЯ СТРАХОЎКА РУХОМАЙ МАЁМАСЦІ Ў СЕЛЬСКІХ ГАСПАДАРКАХ

За сельскую гаспадарку лічыцца абшар зямлі не меншы 0,5 га, а таксама прысядзібныя ўчасткі ў сельскіх вытворчых кааператывах. З гэтага вынікае, што гаспадаркі, абшар якіх меншы чым 0,5 га, не падлягаюць пад распараджэнне Рады Міністраў аб абавязковай страхоўцы рухомай маёмасці ў сельскіх гаспадарках. Распараджэнне адносіцца да ўласнікаў гаспадаркі, а таксама тых, хто гаспадарыць на чужой зямлі.

Страхоўцы падлягаюць:

1. Ураджай, зложаны ў будынках, у тарпах, стагах, капцах, склепах, харчы, а таксама паша для жывёлы.

2. Жывы і мёртвы інвентар, будаўляныя матэрыялы і іншыя рэчы, патрэбныя ў гаспадарцы, а таксама незакончаныя будынкі.

3. Хатнія рэчы ўласніка гаспадаркі і членаў яго сям'і, якія супольна з ім вядуць хатнюю гаспадарку.

Выключаны з-пад страхоўкі аўтамабілі і матацыклы, грошы, вырабы з плаціны, золата і серабра, ювелірныя вырабы і гадзіннік, а таксама алкагольныя напіткі. Гэтыя рэчы могуць быць застрахаваны на добраахвотных асновах.

ПЗУ адказвае за шкоды, выкліканыя пажарам, перуном, выбухам, упадкам паветранага сродка транспарту, паводкай, ураганам, западаннем зямлі, градам, а што датычыць жывога інвентара — таксама электрычным токам. ПЗУ адказвае і тады, калі рэчы загінулі, альбо былі ўкрадзены ў часе выпадку.

ПЗУ не адказвае за шкоду, калі выклікана яна мэтанакіравана ўласнікам або ўзнікла ад сушэння пры агні лёну, канапель і тытуню.

Страхоўка адносіцца да рухомай маёмасці, якая знаходзіцца ў будынках, на панадворку і на полі, якое належыць да данай гаспадаркі. Адказнасць ПЗУ пачынаецца ад дня паўстання гаспадаркі, або паўстання змен у гаспадарцы. Кампенсацыя выплачваецца ў 100% устаноўленай вартасці.

ПЗУ ўручае ўласніку дакумент аб застрахаванні, у якім падаецца абшар гаспадаркі, сума, на якую ацэнена маёмасць і велічыня складкі. Калі ПЗУ ацаніла маёмасць вышэй або ніжэй ад сапраўднай прынамсі на 10%, уласнік можа патрабаваць спецыяльнай ацэнкі.

Уласнік гаспадаркі абавязаны ўтрымоўваць маёмасць у належным стане, прытрымлівацца супрацьпажарных правілаў, якія служаць прадухіленню шкоды. У выпадку, калі шкода ўзнікла, павінен паведаміць на працягу 7 дзён у ПЗУ або ў грамадскую раду нарадовую.

За шкоды ва ўраджаі плацяць цэны, якія абавязваюць на пунктах скупкі, а калі ўраджай кантрактаваны — цэны кантрактныя.

Кампенсацыя за шкоды ў конях і быдле ўрэгулявана асобным распараджэннем Рады Міністраў. За шкоды ў іншым жывым інвентары кампенсацыя выплачваецца паводле цэн, якія абавязваюць на пунктах скупкі.

За іншую маёмасць выплачваецца кампенсацыя паводле мясцовых цэн. Пры вызначэнні шкоды ў гаспадарчым інвентары і прадметах хатняга ўжытку адлічваецца 20% як вартасць зужыцця.

У асноўным выплачваецца 100% вартасці шкоды ў межах сумы застрахавання. Аднак, калі шкода ўзнікла ў выніку неасцярожнасці, або нядбальства ўласніка, кампенсацыя зніжаецца да 80%.

В. Склубоўскі

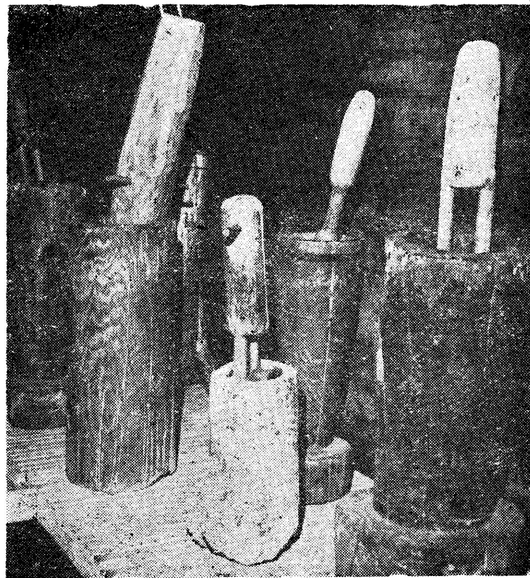
III З'ЕЗД РЭГІЯНАЛЬНЫХ ТАВАРЫСТВАЎ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

ЯК ГЭТА БЫЛО Ў ЦЕХАНОЎЦЫ

Менавіта тут нарадзіўся ў 1739 г. і правёў амаль усё сваё жыццё славуты вучоны Кшыштоф Клюк. Гэта яго называлі «польскім Дарвінам», гэта ён першы прадставіў Эдукацыйнай камісіі падручнік па батаніцы, менавіта і яго працы спрыялі пералому ў прыродазнаўчых навуках польскага Асветніцтва. Яго працы па сельскай гаспадарцы былі надзвычай прагрэсіўныя, як на тыя часы. Ужо 200 гадоў таму назад К. Клюк звярнуў увагу на тое, што дзеці ў сельскай гаспадарцы не мусяць наследаваць бацькоў, прыдаючы гэтым самым вялікае значэнне прагрэсу ў сельскай гаспадарцы.

...І пачалі ў 1966 г. адбудоўваць гістарычны палац у Навадворах (акраіна Цеханоўца), які ў 1971 г. быў урачыста аддадзены ў карыстанне. Тут арганізоўваецца сельскагаспадарчы музей імя Кшыштофа Клюка, які паказвае гісторыю развіцця земляробства, сельскагаспадарчыя прылады, народныя станкі з тэрыторыі падляшска-мазавецкіх зямель. Ёсць тут і пакой, прысвечаны К. Клюку, а таксама пакой, дзе знаходзіцца рухомая выстаўка, якая знаёміць жыхароў Цеханоўца штораз з іншымі творамі мастакоў і разьбяроў сусветнай славы. Побач з палацам растуць адзін за другім будынкі будучага скансена, а цяпер нават ёсць прапанова, каб побач са скансенам паставіць сучасную, поўнасцю механізаваную абору, каб людзі глядзелі, рабілі вывады і... вучыліся, «як было, а як быць павінна».

У палацовай аранжэрэі.

Сельскагаспадарчыя прылады ў музеі імя К. Клюка.

Вялікая любоў да Айчыны пачынаецца з малой — з прывязанасці да свайго кута, да роднай хаты, да бярозы пад акном. Мілаваць і шанаваць месца, дзе ты нарадзіўся, дзе кожны твар — свой, горшы ці лепшы, але свой, — ці ж можа быць што больш высакароднага ад гэтага?!

Вось гэтыя мэты і былі падставай стварэння 10 гадоў таму назад Таварыства любіцеляў Цеханоўца.

Цехановец — невялікі гарадок: усяго 3.900 жыхароў, а ляжыць над ракой Нурэц, на самым скраі Сямяціцкага павету, ужо на пагранічча Варшаўскага ваяводства.

Жыхары Цеханоўца далі прыклад іншым. Як грыбы пасля дажджу, пачалі ўзнікаць падобныя таварыствы — у Белавежы, Драгічыне, Аўгустове, Сувалках і іншых гарадах Беласточчыны, і ёсць у нас ужо сёння 15 рэгіянальных таварыстваў.

Клапоцячыся аб сваім рэгіёне, робяць яны вялікую работу.

Энтузіясты Цеханоўца ўспомнілі перш за ўсё, што і ў іх ёсць цікавыя традыцыі. Суседні Драгічын, напрыклад, заўсёды ганарыўся сваёй гісторыяй. А было ж што ўспомніць і з гісторыі Цеханоўца...

І вось глядзіш сёння на Цехановец і радуешся — чысценька, утульна, асфальтаваныя вуліцы, адбудаваны не толькі палац, але пабудаваны вялікі рэстаран і кіно, якія б пасавалі да найлепшага ваяводскага горада. Над ракой Нурэц — кампінговыя домікі. Ёсць і новы дом культуры. Адкрыты дзверы перад найбольш выбрэдным турыстам, ды і жыхарам Цеханоўца — вялікая прыемнасць.

А пры ўездзе ў горад вас вітае надпіс, што ўязджаеце вы ў горад-чэмпіён гаспадарнасці ўсёй краіны за 1971 г. Кажуць, што добраму працаўніку варта і далажыць. Дык жыхарам Цеханоўца дзяржава за іх гаспадарнасць 3 месяцы таму назад дала ўзнагароду 4 млн. злотых. Напэўна і гэтыя сродкі будуць поўнасцю выкарыстаны на карысць горада.

...У вялікай зале палацу ў Навадворах сабраліся 20 мая г.г. прадстаўнікі рэгіянальных таварыстваў Беласточчыны. Ёсць і наша Ніна Мушынская са сваімі дзяўчатамі з Гарадка. Прыехалі афіцыяльныя госці з Беластока, прыехалі таксама ўлады Сямяціцкага павету.

III ваяводскі з'езд рэгіянальных таварыстваў быў спалучаны з святкаваннем 10-годдзя Таварыства любіцеляў Цеханоўца нездарма. Жыхары Цеханоўца спаўна заслужылі на гэта. І рыхтаваліся яны да прыёму гасцей вельмі старанна. Запрасілі ў свой горад беластоцкіх пластыкаў, якія апрацавалі і прадставілі нагляднны план развіцця горада. На свята прыехала з Беластока таксама Цэпэлія, на прылаўках якой прадаваліся вырабы тутэйшых умельцаў. Былі запрошаны таксама рэгіянальныя артысты-аматары з курпёўскай вёскі Лысэ, самадзейныя артысты з Сувальскага павету. Для гасцей выступілі таксама самадзейнікі з Цеханоўца. У мясцовым кіно «Метэор» былі паказаны таксама фальклорныя фільмы і асветна-гаспадарчыя фільмы, перад якімі з лекцыямі выступілі людзі непасрэдна ствараючыя фільмы і тэлевізійныя перадачы.

На з'ездзе выступалі дзеячы розных рэгіянальных таварыстваў, якія дзяліліся сваім вопытам, а гэта, несумненна, будзе далей узбагачваць формы працы рэгіянальных таварыстваў.

На прыкладзе Цеханоўца відаць, што і ў малой мясціне можна знайсці непрамінаючыя вартасці і вызваліць грамадскую ініцыятыву, калі ёсць толькі ахвота да працы і людзі сапраўды кахаюць сваю зямлю.

Ада Чэчуга
Фота Цаф — Р. Сянько

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ЯШЧЭ РАЗ АБ ЦВЁРДЫХ СЫРАХ, ЯКІЯ ПРАДУКУЮЦЦА Ў ПОЛЬШЧЫ

Спосаб вырабу і названне гэтага сыра мае французскае паходжанне. Справа ў тым, што сыр гэты пачалі прадукаваць упершыню ў кляштары трапістаў у адной з французскіх мясцовасцей. Гэты сыр невысокі, каля 7 см, а дыяметр яго — 15 см. Зверху пакрыты ён натуральнай скуркай, якая ўзнікла ў часе даспявання. Часамі гэтая скурка пакрываецца яшчэ слоем парафіну. Сыр трапістаў мае лагодны, кіславаты, а часам нават крыху востры смак. Дапускаюцца нязначныя адхіленні ад тыповага смаку і запаху, напрыклад у другім класе якасці смак можа быць умеркавана салоны. У сярэдзіне сыра відаць размешчаныя даволі раўнамерна нерэгулярныя авальныя дзіркі велічынёю з зярно пшаніцы. Мякіш сыра эластычны і мае светла-жоўты колер.

ТЫЛЬЗІЦКІ СЫР

Гэты сыр належыць да найбольш папулярных і распаўсюджаных у Польшчы і ў прыбалтыйскіх краінах. Ён мае спецыфічны, востры смак, умеркавана салоны. Сыр мае выгляд нізкага цыліндрычнага круга дыяметрам 25 см, вышынёю 11 см, важыць каля 4,5 кг. Калі сыр перарэзаць, то мы ўбачым няшмат прадаўгаватых дзірак.

СЫР ЧЭДАР

Гэты сыр масава прадукуецца ў Англіі і Амерыцы. Ён цвёрды, без дзірак, мае кіславаты смак і форму высокіх цыліндраў. Важыць каля 30 кг.

МЫСЛІЎСКІ СЫР

Мысліўскі сыр мае форму плоскага цыліндра. Важыць ён каля 0,5 кг. Скура сыра пакрыта парафінам. У мякішы сыра выступаюць дзе-нідзе дробныя дзіркі. Мякіш гэтага сыра мае каля скуркі колер крыху цямнейшы. Сыр адзначаецца пікантным смакам і вяндзоным запахам.

СЫР САЛАМІ

Сыр саламі адрозніваецца ад іншых сыроў авальнай прадаўгаватай цыліндрычнай формай. Адзін сыр важыць каля 1,2 кг, дыяметр — каля 8 см, даўжыня — 25 см. У Польшчы прадукцыя гэтага сыра пачалася ў Жэшоўскім ваяводстве, маючым вялікія сыраварскія традыцыі. Прадукуецца ён у двух гатунках — больш і менш тлусты. Кансістэнцыя мякішу добра даспелага сыра эластычная, колер мае аднастайны, крэмавы, з жоўтым адценкам. Скурка, пакрытая парафінам, гладкая і эластычная. Тыповы смак сыра саламі лагодны, крыху кіславаты альбо нават і востры. Могуць быць аднак нязначныя адхіленні ад тыповага смаку.

У двух апошніх нумарах мы падалі апісанне некалькіх гатункаў цвёрдых сыроў, прадукуючыхся ў Польшчы, а ў наступным нумары раскажам аб сырах мяккіх.

Гаспадыня

ЯЎГЕН БЕРАЗНЯК

Прымчаўся Граза — мой верны памочнік, як заўсёды, ззяючы, поўны самых радасных надзей:

— Павіншуй, капітан, атрымаў назначэнне ў артдывізіён.

А вечарам прыйшоў Паўлаў. І не адзін, а з ад'ютантам і нейкім незнаёмым афіцэрам. З бяздонных кішэняў ад'ютанцкага шыняля была ўрачыста выцягнута фляга са спіртам:

— За сустрэчу, за строгае выкананне сухога закону пры выкананні баявога спецзадання.

Мы выклалі на стол свае запасы. Я прадставіў Паўлаву папаўненне «Голаса» — групы дыверсантаў-разведчыкаў Яўсея Блізнякова.

— Ну, здаравенькі булы, казакі!

Шыракаплечы, мажны, крыху грузнаваты для сваіх гадоў, з глыбока схаванай хітраватай смяшынкай у вачах Паўлаў і сапраўды быў падобны на гогалеўскага атамана.

Лізавета Валагодская — Вольга — Комар.

Шмат цёплых слоў было сказана, шмат харошых песень праспявана ў той незабыўны для нас вечар. Паўлаў пачаў збірацца. Яго чакала начная работа. Аднекуль з захаду ішлі ад нашых баявых таварышаў новыя радыёграмы: «Паўлаву, тэрмінова...»

З усёй групы засталося нас трое: я, Вольга, Анка.

Першыя дні я быў заняты немінучай канцыляршчынай. Сто пяцьдзесят шэсць дзён у тыле ворага цяжка клаліся ў скупыя радкі справаздачы.

Група сабрала і перадала ў штаб больш як 150 радыёграм аб дыслакацыі фашысцкіх дывізій і паветраных эскадраў, штабах і аэрадромах, воінскіх перавозках па чыгунках і шасейных дарогах, прыкладна дванаццаць тысяч лічбавых груп шыфру.

У баявых аперацыях група «Голас» знішчыла больш як сто гітлераўцаў, пусціла пад адхон некалькі эшалонаў, падарвала некалькі мастоў.

Як мне стала вядома пазней, камандаванне дало такую ацэнку дзейнасці групы: «Матэрыялы групы «Голас», якая дзейнічала ў надзвычай цяжкіх і складаных умовах, былі выключна дакладныя і важныя: усе разведданыя былі пацверджаны баямі».

У дні берлінскай аперацыі я знаходзіўся не на галоўным напрамку, а на Дрэздэнскім. Да гэтага часу і Грышы ўжо не было з намі. У Дрэздэн разам са штабам фронту з усёй групы «Голас» трапілі двое: я ды Вольга.

У Дрэздэне, на Эльбе, нас застала перамога.

Горад дыміўся ў развалінах.

Мы ішлі па вуліцы, запруджанай войскамі. Дэсантнікі ў маскхалатах, не выпускаючы зброі з рук, спалі на цёплай брані «Т-34». Ім не перашкаджалі ні святочная страляніна, ні песні, ні танцы пад заліхвацкія гукі соцень гармонікаў.

Яўген Беразняк — Голас.

ТРЫБУНА чытачоў

АДРАМАНТАВАЛІ ТОЛЬКІ Ў КАРАЛЁВЫМ МОСЦЕ

У «Ніве» ад 21 мая г.г. пісалі мы аб паламаных лаўках на аўтобусных прыпынках у Сафіполі і Каралёвым Мосце (Беластоцкі павет), а таксама аб разбураным даху на пачакальні ў Каралёвым Мосце. Дагэтуль адрамантавалы лаўкі і дах толькі ў Каралёвым Мосце. Цяпер тут прыемней чакаць аўтобуса, ды і ў дождж не цячэ вада за каўнер. У Сафіполі аднак далей ляжыць у куце трохсценны пачакальні паламаная дашчэнту лаўка. Сорам глядзець на такі беспарадак. Ці сапраўды ў Сафіполі няма каму адрамантаваць лаўку? Вёска тут побач, ды і моладзі шмат даязджае штодзень у Беласток і Гарадок. (ця)

НОВАЕ ПАМЯШКАННЕ САКОЛЬСКАГА АДДЗЕЛА БГКТ

Праўленне аддзела БГКТ у Саколцы перайшло ў новае памяшканне. Знаходзіцца яно на Гродзенскай вуліцы № 1 (у будынку Павятовага дома культуры). Сакратар аддзела прымае наведвальнікаў па панядзелках ад 8 да 16 гадзіны.

РАЗМОВА

Бач, як хутка год за годам ідзе,
глянь, як хутка
жыццё тваё плыве.
Яшчэ нядаўна, здаецца,
быў ты малым хлопцам,
А цяпер глянь, якім ты
рослым стаў мужчынам.
А ці падумаў ты часам,
каб жыў ты ў тыя дні,
калі вораг быў на нашай зямлі,
кім бы ты тады быў:
партызанам, салдатам ці хлопцам?
Што б ты тады рабіў?
Напэўна, цяжка на гэта
адказаць табе.
Найлепш запытайся людзей,
якія былі на вайне.
І тады зрабі параўнанне
Свайго жыцця
з жыццём у тыя дні.

Янка Зданоўскі

СЕНАЖАЦІ

Сенажаці ўжо хутка прыходзяць,
Сонца з неба расу пражане,
На балоце вунь буслы там ходзяць,
А трава залаціцца й цвіце.
Земляробы ўсё косы шыкуюць,
Дружна выйдуць яны на касьбу,
А пасля заграбаці ўсе будуць
Залацістую нашу траву.
Каб пярэстыя нашы й красулі
Пашы мелі удоваль зімой
І каб рэчкай плылі белы жылы
З гайнаўнскіх нашых хляво̂ў.
Каб жыццё багацейшым ставала
У краіне маёй дарагой,
Як народная ўлада казала,
Дабрабыт мы будуем з табой.

М. Лук'янюк

Ротны повар, як дзве кроплі вады, падобны на нашага Абдулу, шчодра абдорваў салдацкай кашай нямецкіх дзяцей, якія выстраіліся ў доўгую чаргу. Сонца сваціла ва-ўсю.

— Як завуць цябе, капітан Міхайлаў? — нечакана сказала Вольга.

— Беразняк. Яўген Беразняк. А цябе, Комар?

— Ліза... Лізавета Валагодская. Вось і пазнаёміліся, капітан. Дзе цяпер нашы?

Падышлі да развалін Цвінгера — былой рэзідэнцыі саксонскіх каралёў. Хтосьці ўстанавіў рэпрадуктар. Мы пачулі Маскву, лічучы голас Левітана: «Перамога, дарагія суайчыннікі, перамога!»

...Вольнага часу было шмат. Прывёў у парадак свае запісы, якія зроблены адразу пасля выхаду з варожага тылу. Атрымалася штосьці накшталт дзённіка.

Днём адпраўляўся на экскурсіі, як сам назваў свае прагулкі па гораду і наваколлі. Аднак ім неўзабаве прыйшоў канец.

Аднойчы мяне і Вольгу выклікалі ў штаб. Нам уручылі дакументы. Выдалі талоны на прадукты харчавання на дарогу. І пачалося для нас мірнае жыццё.

(Працяг будзе)

МАШЫНЫ НЕ БУДУЦЬ ІРЖАВЕЦЬ

Сельскагаспадарчы гуртоК у Паўночным Востраве мае 12 трактараў з поўным камплектам машын, 3 камбайны і інш. Але няма тут ніякіх гаражоў, і машыны іржавеюць на двары (праўда, камбайны накрыты пляндэкамі). Але хутка становішча папраўіцца. СельгасгуртоК пачаў будаваць міжгуртковую машынную базу. Будуюцца гаражы, рамонтныя варштаты, павеці і памяшканне для праўлення гуртка.

А. С.

ДРУК НА БЕЛЬШЧЫНЕ

Справам распаўсюджвання друку шмат увагі прысвячае акруговая паштовая ўстанова ў Бельску, якую ўжо 14 год узначальвае Рыгор Амельянюк. Назіраецца на Бельшчыне далейшы ўзрост падпісчыкаў друку. У першым квартале г.г. у параўнанні з адпаведным мінулагоднім перыядам падпіска павялічылася на 3304 экземпляры (ва ўсіх групах часопісаў) асабліва ў сельскагаспадарчых: Орля — 127 экз., Рыбалы — 119, Страбля — 83 і Бранск — 151. Гэта, несумненна, заслуга пісьманосцаў.

М.Г.

Кансультацыя ЮРЫСТА

Пытанне: Якім спосабам можна патрабаваць аліменты ад мужа, які пакінуў дом і пагражае падаць у суд на развод?

Адказ: Калі справа разводу ў суд не ўнесена, то трэба звычайна звярнуцца да павятовага суда з патрабаваннем прысуджэння аліментаў.

Калі справа разводу ўжо ўнесена, то трэба да справы гэтай дадаць пісьмовую просьбу, або на пасяджэнні суда вусна прасіць суд прызнаць на час працэсу аліменты.

Калі б працэс скончыўся разводам, то суд незалежна ад просьбы мужа і жонкі вырашае аб абавязку ўтрымання дзяцей. Жонцы можа суд прысудзіць аліменты, калі яна няздольная да працы і не мае сродкаў утрымання, толькі на яе просьбу.

Калі б суд адмовіў у разводзе, то могуць паўстаць дзве сітуацыі:

1. Справа наконт аліментаў была пададзена ў суд перад справай разводу. У гэткім выпадку суд павінен аднавіць спыненае ў гэтай справе судавядзенне і вырашыць аб аліментах. Найлепш аднак прыпомніць суду аб гэтым пісьмова.

2. Калі перад справай разводу ў судзе справа аб аліментах не вялася, то хоць бы суд, які разглядаў справу разводу, на час вырашэння гэтай справы засудзіў аліменты, трэба падаць у суд нанава на прысуджэнне аліментаў.

Дарагое Сэрцайка!

Мне 17 год, яму 19. Вучуся ў сярэдняй школе. У нашай школе многа хлопцаў, але найбольш мне падабаецца Віця. Часта я яго сустракаю, бо ён вучыцца ў маёй школе. Ён вельмі мне падабаецца, а яшчэ больш, калі нашы погляды сустрэнуцца, а Віця тады вельмі сімпатычна ўсміхаецца.

Ад сяброўак я даведалася, што Віця вельмі падабаецца дзяўчатам, хоціць, каб толькі гляну ў на якую, дык тая ўжо і вачэй з яго не спускае.

Парай, Сэрцайка, як бліжэй з ім пазнаёміцца. У маёй вёсцы будзе забава, запрасіць яго ці не?

Чакаю адказу. Дзякую.

Аня з Гайнаўшчыны

Аня! Мо твае сяброўкі зайздросцяць, што Віця спаглядае ў твой бок, а не на іх. Сяброўкам не заўсёды можна верыць, а тым больш, калі справы датычаць хлопца. Але чаму ж ён мае не падабацца дзяўчатам, калі напэўна прыстойны, а мо і мілы хлопец?! Здаецца мне, што не ў тым твая бяда. Ты хочаш знайсці дарогу да Віці, пасябравацв з ім. Аня, мне здаецца, што гэта вельмі проста, калі вы вучыцеся ў той самай школе. У вас жа бываюць усялякія школьныя мерапрыемствы, пастарайся нейк падыйсці да Віці. А на забаву ў сваю вёску не раю яго запрашаць, пакуль вы не сябруеце. Зрабі гэта лепш на школьнай забаве. Пачакай. А пакуль што — жадаю пяцёрак.

Сэрцайка

ПАЖАРНІКІ Ў НОВЫМ КОРНІНЕ

Ужо некалькі год існуе ў Новым Корніне пажарная каманда. Належаць да яе маладыя хлопцы. Камендантам з'яўляецца Рыгор Сероцкі. Карнянскія пажарнікі вельмі актыўныя. На кожным пажары яны першыя. За ўмелае гашэнне пажараў яны атрымліваюць узнагароды. Карнянскія пажарнікі пабудавалі супрацьпажарны басейн і цяпер узяліся за пабудову рамізы. Ужо палавіна матэрыялу на пабудову ёсць. Пажарнікі самі гэты матэрыял купілі і прывезлі. Працуюць яны часта і ў нядзелі. Гэта ўсё сведчыць аб іх ахвярнасці і працавітасці.

Люба Сахарчук

ЗЯЛЁНАЕ СВЯТА Ў ДУБІЧАХ

21 мая — зялёная нядзеля. Доўга яна будзе ў памяці жыхароў Дубіч Царкоўных і навакольных вёсак. Зялёная нядзеля — свята сялян. Урачыстасць адбылася за вёскай, у маляўнічым месцы ў лясну. Цэлы тыдзень прэзідыум ГРН тэхнічна рыхтаваўся да гэтага свята, а моладзь зрабіла пляцоўку для танцаў. Святкаванне адкрыў сельскагаспадарчы сакратар ПК ПАРП у Гайнаўцы тав. Дваракоўскі. Пасля на сцэну выйшлі самадзейнікі. Кляшчэлеўскі ГС наладзіў агляд моды. «Міні» і «максі» найбольш цікавіла маладых. Прыхільнікі спорту глядзелі футбольныя спаборніцтвы паміж дружынамі Вітава, Дубін, Арэшкава і Нараўкі. ГС у Кляшчэлях добра справіўся з забеспячэннем удзельнікаў святкавання харчовымі прадуктамі, аранжадай і півам. Цікавым было паказовае гашэнне агня. Пажарнікі з Гайнаўкі і Кляшчэляў выступілі ў поўнай баявой гатоўнасці.

Хочацца адзначыць, што на гэтым сялянскім фэстыне (так тут назвалі гэтую ўрачыстасць) было вельмі людна. Прыехалі людзі з многіх вёсак: і маладыя і старэйшыя. Людзі не памятаюць, каб калі тут была падобная ўрачыстасць.

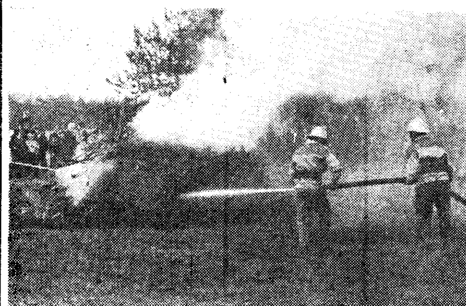
М. Панфілюк
Фота: Уладзімір Несцярук

Выступае школьны хор з Дубіч Царкоўных.

На сцэне кляшчэлеўскія самадзейнікі.

Паказовае гашэнне агня.

«Жыхары Новага Беразова». Маглі б мы ваш ліст надрукаваць, але чаму вы яго не падпісалі? Ананімных лістаў не друкуем.

«Суседзі», Храбустоўка. Вашым лістам зацікавіўся цэнтр АБС.

Алеся, Махнатае. «Міжнародны матч» надрукуем.

Анна М., Плёскі. «Пераможцаў» надрукуем.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Jezioro starej sowy" (NRD), 20—21. „Kto śpiewa nie grzeszy" (jugosł.), 22—23. „Przystań" (polski), 24—25.

Нараўка

„Miraż" (USA), „Siedem dziewcząt kaprala Zbrujewa" (radz.), 21—25.

Нарва

„Hajducy kapitana Angela" (rumuński), „Milion za Laurę" (polski), 21—25.

Чыжы

„Tropiciel śladów" (rumuński), „Szepczące ślady" (franc.), 21—25.

Дубічы Царкоўныя

„Legenda" (polski), „Martwa fala" (polski), 21—25.

Арэшкава

„Próba terroru" (USA), „Zielone smugi" (radz.), 24—25.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Орля

„Cytadela odpowie" (bułg.), „Przepustka na ląd" (radz.), 21—25.

Райск

„Romantyczni" (polski), „Po latach" (radz.), 21—26.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Шудзялава

„Cudowna lampa Aladyna" (franc.), „Lucia" (kubański), 21—25.

Янаў

„Qeinada" (włoski), 21—25.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Październik — dni które wstrząsnęły światem" (radz.), 20—21. „Cena odwagi" (radz.), 22—23. „Morderca jest w domu" (węgierski), 24—25.

Мельнік

„Intrygantki" (czeski), 20—21. „Wydra pana Grahama" (czeski), 22—23. „Dzięcioł" (polski), 24—25.

Мілейчыцы

„Dożyjmy do poniedziałku" (radz.), 20—21. „Adolf" (franc.), 22—23. „Uciec jak najbliżej" (polski), 24—25.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Zbrodnia i kara" (radz.), 21—25.

Новы Двор

„Kłopotliwy gość" (polski), „Timo Rinnelt porwany" (NRD), 21—25.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 6.885 T-3

БАЦЬКАВА НАВУКА

— Вось, сынок, табе папружка, лупцані разок маці.

— Зноў ты, Мікола, абы-чаму дзіця вучыш, — злуецца яго жонка.

— І сапраўды, Мікола, гэта ж не жарты, — уступаю ў размову і я.

— Вырасце сын, невядома, па чыёй спіне пагуляе тады папружка.

— Гы-гы, — смяецца той. — Ну і няхай сабе гуляе. Не мне ж яна прызначана.

— Як ведаць.

— Сынок, сынок, — звяртаецца бацька да хлапчука. — Ты свайго татку любіш?

— Угу, — адказвае трохгадовы чырванашчокі Валодзька.

— А калі вырасцеш, не будзеш мяне крыўдзіць?

— Не, — гаворыць сын.

— Вось бачыш, — Мікола пераможна ўсміхаецца. — Мая кроў. Сапраўдны мужчына расце!

Неяк тыдні са два не бачыліся мы з Міколам. То ў мяне часу не было, то яго дома не заставаў.

У нядзелю раніцай зазірнуў да суседа. Дзверы адчыніла яго жонка Вера.

— А дзе гаспадар?

— Вунь тэлевізар глядзіць.

На канапе, бы турэцкі султан, разваліўся Мікола. Пад правым брывом вымалёўваўся з добрую слівіну сіняк.

— Што з табой, суседзе?

— Ат, лепш не пытай. Сорамна расказваць.

— А ўсё ж?

— Ладна, слухай. Учора ў лазню хадзіў. Пасля, як гэта водзіцца, выпілі з хлопцамі піва і яшчэ сёе-тое. Прыйшоў дадому, прылёг на канапу. Валодзьку малаток даў, няхай, думаю, забаўляецца.

Мікола сярдзіта засоп.

— Ну, і далей? — пытаюся я.

— Што далей. Вось далей, — ён паказаў рукой на вока. — Спрытна трапіў блазнюк.

Тут я не вытрымаў, засмяяўся:

— Малайчына ў цябе сын, здагадлівы. Хутка ўцяміў бацькаву навуку.

Ул. Гойтан

— *Адпусціце, усё роўна ніхто не паверыць!*

НІЎКА

Талаваломка

Якім з шасці адрэзкаў можна запоўніць пашкоджанае месца ў прамавугольніку А?

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

МОХ І ДУБ

Мох слаўся мякка ля камля,
Пасля на дрэва
Узабраўся,
А да вяршыні як дабраўся,
Сказаў:
— Цяпер я — вышыня.
Магу рукою дакрануцца да нябёс,
Да самае далёкай зоркі.
А Дуб зазначыў горка:
— Шаноўны Мох,
Я для цябе зрабіў усё, што мог,
Але для зорак і нябёс
Пакуль што сам я не дарос.

Яўген Крупенька

Пасля экзаменаў.

ЧАМУ

— Скажы, што лепей падарыць маёй жонцы на дзень нараджэння?

— А чаму ты не спытаеш у яе самой?

— Ну, ведаеш, у мяне няма такіх грошай, каб задаволіць яе жаданне.

АСВЕДАМІЦЕЛЬ

Дырыжор аркестра пасля канцэрта атрымаў запіску наступнага зместу: «Я не даносчык, але хачу звярнуць вашу ўвагу, што лянівы пан, які сядзіць у куце з вялікім бубнам, іграе толькі тады, калі вы на яго глядзіце».

НЕ ЎСЕ БАЧЫЛІ

— Не завешвай вокан! — гаворыць муж жонцы.

— Дык жа не ўсе яшчэ суседзі бачылі мае новыя фіранкі, — адказвае тая.

Без слоў.

У АДНУ ДУДКУ

Махляр прадае элексір, які, як ён рэкламаваў, гарантуе доўгае жыццё.

— Паглядзіце на мяне, — надрываючыся крычыць ён. — Я бадзёры і здаровы, а мне ўжо 300 гадоў.

— Гэта праўда, што яму столькі гадоў? — пытае ў памочніка махляра адзін з прахожых.

— Мне цяжка адказаць на гэтае пытанне, бо я працую з ім усяго ...сто гадоў.

ЗАЛАТЫ МУЖ

Жанчына расказвае:

— Муж у мяне — залаты.

— Няўжо?

— Душа ў яго — рэдкая. Калі мне трэба дровы калоць, ён выходзіць з хаты, каб не глядзець, як я працую.

ПЕРАКАНАЎСЯ

— Учора я быў на лекцыі на медыцынскую тэму і даведаўся, што цалавацца не зусім карысна. Ты верыш?

— Поўнасцю. Учора я пацалаваў дырэктарскую дачку, дык страціў два зубы і пасаду.

ПРАТЭСТ

Маці выварвае бялізну. Убягае малы Янка:

— Мама, што ты варыш?

— Бялізну, — адказвае маці.

Хлопчык робіць вялікія вочы. Потым, падумаўшы хвілінку, катэгарычна заяўляе:

— А я сваёй сарочкі есці не буду!

З ЛІТОЎСКАГА

— А ўсё ж прыемна бачыць, як у дом культуры збіраюцца рабочыя, — кажа адзін дзеяч культуры другому.

Тут падышоў Кіндзюліс і заўважыў:

«Так! Там зараз рамонт!..»

У ХЛЕБНЫМ МАГАЗІНЕ

— Булка, якую я ўчора ў вас купіла, была цвілая.

— Ну, ведаеце, вас яшчэ на свеце не было, а я ўжо выпякаў хлеб.

— Вось, а прадаеце яго толькі цяпер.

БУДЗЕ ПАМЯЦЬ

Яна: — Дарагі мой! Што мне рабіць, каб ты памятаў мяне заўсёды?

Ён: — Пазыч мне 10 тысяч злотых.

ФРАНЦУЗЫ

— Вам вядома, што адзін з кожных трохсот французаў вышэй 190 сантыметраў?

— Я гэта добра ведаю. Ён заўсёды сядзіць перада мною ў кіно.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Алі Чэшэль, вучаніцы VI класа пачатковай школы ў Гарадку, змяшчаем песню:

WESELE

Tekst polski: Wiesław Dymny
Muzyka: John Lennon, Paul Mc Cartney

Ktoś struny głośno trąca,
A ty wciąż jesteś śpiąca.

Czekam już cztery niedziele,
Żebyś wstała na wesele.

A ty wciąż jesteś śpiąca!

Tato posłał już po gości,
Całe miasto do nas prosi.

A ty wciąż jesteś śpiąca!

Znowu wstaje dzień, długi dzień
I nastaje noc, długa noc.

A ty wciąż jesteś śpiąca!

Trzy niedziele, cztery lata
biegam ja i lata tata.

A ty wciąż jesteś śpiąca!

Patrz, goście przyszło wiele,
Bo przyszli na wesele:

Chcą nas widzieć całujących
Na weselu tańczących.

A ty wciąż jesteś śpiąca!

Coś tam na dnie mówi we mnie
Z inną panną się ożenię.

Bo ty wciąż jesteś śpiąca!
Jesteś śpiąca!

КЕМЛІВЫ СТУДЭНТ

— Нешта, Сідарук, я часцей пачаў вас бачыць на стадыёне, а не на лекцыях, — сказаў прафесар студэнту.

— Гэта, мабыць, таму, што вы больш пачалі цікавіцца спортам...

Курёзы

КАРОНА ПАДЗЕШАВЕЛА

У 1367 годзе кароль Кастыліі і Леона Педра пасля славутай бітвы пры Навары падарыў свайму саюзніку, камандуючаму брытанскай арміяй, буйны рубін. Каштоўны камень быў прывезен у Лондан і стаў упрыгожаннем каралеўскай кароны. Апошні ацэначны кошт рубіна вызначан у 150.000 фунтаў стэрлінгаў. Нядаўна высветлілася, што гэты рубін фальшывы і не варты нават аднаго фунта.

СПАЗНЕННЕ НА 18 ГАДОЎ

Улады горада Райд, што на востраве Уайт, атрымалі з Лондана цыркулярнае прадпісанне «лічыць наяўны ў горадзе мост гістарычным і архітэктурным помнікам». Айцы горада былі азадачаны: упамянуты гістарычны помнік быў ушчэнт разбуран яшчэ 18 гадоў таму назад.

РЭКОРДЫ, РЭКОРДЫ...

Дэн Джэмісан, загадчык спартыўнага аддзела радыёвяшчальнай станцыі ў горадзе Уарэнтар (штат Вірджынія, ЗША), устанавіў сусветны рэкорд, «пратрымаўшыся» ў эфіры 268 гадзін. З панядзелка да пятніцы наступнага тыдня Джэмісан не адыходзіў ад мікрафона. Калі яго, нарэшце, павялі дамоў, ён, як паведамілі асобы, якія суправаджалі яго, «спатыкаўся, і гаворка яго была вельмі дзіўнай».

АБ'ЯВА

Настаяцель сабора ў Сен-Лье (Францыя), абураючыся лёгкадумным адзеннем замежных турыстаў, якія наведваюць гэты сабор, вывесіў ля ўваходу аб'яву: «У нашым саборы няма пляжа і плавальнага басейна».

Між намі

Кожны робіць у жыцці якое-небудзь глупства, толькі адзін — асабіста, а другі дадучае выкананне падначаленаму.